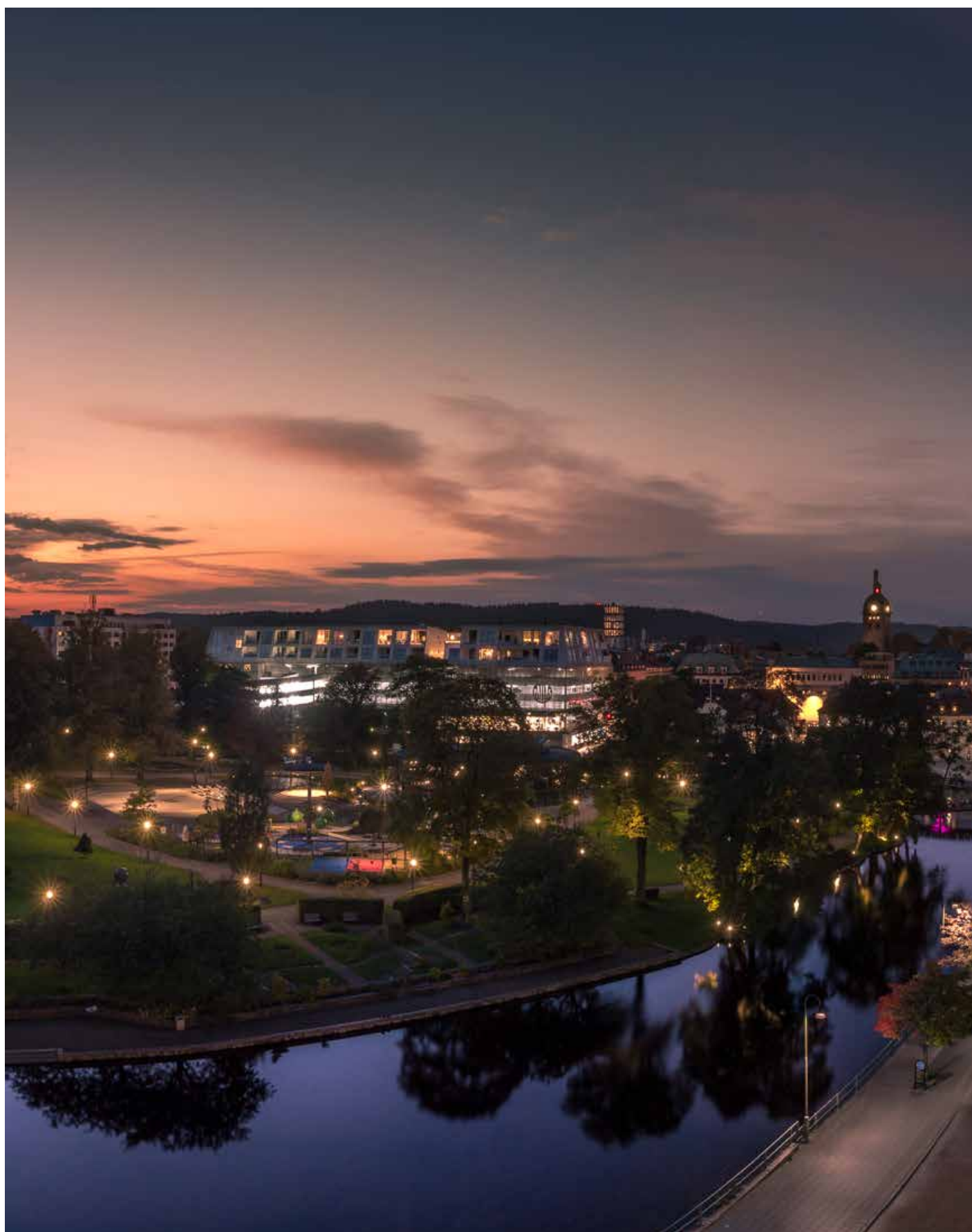

JÄRNGRINDEN®

Årsredovisning 2017

Innehåll:

sid

Om oss	4
Vd har ordet	6
Järngrindens 2017	10
2017 i korthet	12
Koncernöversikt.....	14
Projektstatus.....	15
Historik.....	18
Socialt ansvar	19
Pallas Office.....	20
Vi på Järngrinden	22
Projektutveckling	24
En Västkustresa	28
Samarbeten.....	32
Pågående projekt.....	34
Kommande projekt.....	44
Färdigställda projekt.....	54
Årsredovisning	70

Illustrationer och modeller i denna årsredovisning är från tidiga projektskeden och kan komma att ändras.

Järngrinden arbetar med fastighetsutveckling och förvaltning av moderna och attraktiva fastigheter i bra lägen – huvudsakligen bostäder men också kommersiella fastigheter. Vårt mål är att med ett personligt engagemang, ödmjukt förhållningssätt och stort samhällsansvar skapa vackra, funktionella byggnader med god arkitektur.

Våra projekt driver vi antingen på egen hand eller tillsammans med utvalda partners. Med sann och modern entreprenörsanda tar vi ansvar för hela kedjan från markköp, plan- och tillståndprocessen och projektering till byggande och försäljning. Varje projekt anpassas efter sina unika förutsättningar för att ge kunden ett trivsamt hem eller en modern arbetsplats.

JÄRNGRINDEN®

Vårt bästa år hittills

2017 har vi tagit flera steg framåt. Vi redovisar ett gott resultat, flera detaljplaner för våra kommande projekt har vunnit laga kraft, fyra nya medarbetare har börjat och vi har flyttat till våra nya lokaler. Däremot har vi varit mer återhållsamma med att delta i markanvisningstävlingar och göra nya markförvärv. I stället har vi fokuserat på att arbeta med projekten i vår befintliga portfölj och lotsa dem vidare i processen mot byggstart.

Vi har precis lagt Järngrindens bästa år hittills bakom oss, även om det mot slutet präglades av en oro på marknaden. Trots svarta tidningsrubriker om bostadsmarknaden måste man ha ett lite längre perspektiv och se att Järngrinden verkar i en basindustri där det över tid alltid kommer att finnas en efterfrågan på produkten.

Anledningarna till att vi väljer att ha en försiktigt positiv inställning är därför flera. Bortanför de stora rubrikerna finns det en fortsatt brist på bostäder på många orter. Som så ofta tolkas det som händer i Stockholm som något rikstäckande. Min uppfattning är dock att vi har en fortsatt väl fungerande bostadsmarknad i de delar av landet där vi har huvuddelen av våra projekt, om än med viss försiktig hållning hos kunderna. Kunderna på de marknader vi verkar har i regel för avsikt att bosätta sig i sina bostäder och ser dem inte som ett spekulationsobjekt på kort sikt. Det är mer ett storstadsfenomen. Dessutom har inbromsningen gett det resultat som jag efterlyste för ett år sedan, det vill säga en mindre avkylning som dämpat prisstegringen i hela kedjan. Det är sunt att hela branschen saktar ned något, vilket gör att kostnadsnivån för uppförandet av bostäder sjunker och därmed även priset till konsument.

Vi i branschen måste naturligtvis verka för att ta till oss förändringar och våra kunders olika behov och krav, bland annat genom att bygga så yt- och kostnadseffektiva bostäder som möjligt. Människor måste ha råd att köpa eller hyra våra produkter. Men lite hjälp från politiken hade naturligtvis inte skadat. Den politik som har förts de senaste åren verkar snarare för att minska produktionen av bostäder än för att möta det stora behov som finns.

För vår egen del har vi gjort noggranna ekonomiska simuleringar utifrån en rad olika scenarion för de projekt som är aktuella i närtid. Resultatet är entydigt, vi står finansiellt starka även om vi av marknadsmässiga skäl skulle behöva flytta fram projektstarter. Tack vare vår stabilitet har vi fortsatt förtroende från banker och kreditinstitut, och kan finansiera våra projekt på ett traditionellt sätt. Det ger oss genomförandekraft, vilket är en fördel vid exempelvis markanvisningstävlingar i kommuner.

Min trygghet bottnar även i min erfarenhet inom fastighetsbranschen. Vi har befunnit oss i den här situationen flera gånger förut och historiskt sett har marknaden korrigerat sig själv efter ungefär sex–tolv månader. Nu i mars 2018 kan vi också se att mäklarstatistiken över sålda bostadsrättslägenheter har börjat vända uppåt.

Projekt under året

Under 2017 har vi nått i mål med de första tre etapperna av om- och tillbyggnaden av Pallashuset i Borås. Lägenheterna i de två tillbyggda våningsplanen på taket var inflyttningsklara i februari. Gallerian har fyllts på successivt och alla ytor är nu uthyrda. Sista delen, Pallas Office, var klar under hösten och då flyttade TF Bank, Woocode och vi själva in. Det är ett stort projekt som vi utvecklat tillsammans med Cernera.

Nästa steg i Pallasprojektet är nybyggnaden av Pallas Tower med 33 våningar och cirka 130 lägenheter. Här står vi i startgroparna. Arbetet med grundläggningen har utförts i samband med de andra arbetena och detaljplanen har vunnit laga kraft. Vi har precis påbörjat arbetet med att handla upp byggentreprenör och räknar med säljstart av lägenheterna till hösten. Det är många som vill bo i Borås högsta hus och redan nu har vi fått in ett mycket stort antal intresseanmälningar.

Tack vare vår stabilitet har vi fortsatt förtroende från banker och kreditinstitut, och kan finansiera våra projekt på traditionellt sätt.

I Halmstad löper Tegelbruket, vårt andra riktigt stora projekt, på helt enligt plan. I maj inleddes uthyrningen av det första av de tre sextonvåningshusen och ett halvår senare var det dags för hus nummer två. Intresset har varit stort och uthyrningsläget är mycket gott. I april 2018 flyttar hyresgästerna i det första huset in och till hösten är det dags för hus nummer två. Det tredje och sista huset kommer att vara inflyttningsklart under första kvartalet 2019. Avtal tecknades även med Lidl under året, som öppnar en stor mataffär i området under 2019.

2007 förvärvade vi Södra Åstranden i Falkenbergs hamn tillsammans med Ekängengruppen. Målet var att utveckla det befintliga industriområdet till ett helt nytt havsnära bostadsområde med 600–800 bostäder. Efter många turer kring detaljplan, bullerutredningar med mera valde vi att kliva av projektet och sålde vår del till Ekängengruppen under 2017. Vi väljer att fokusera på våra övriga projekt i nuläget.

Det finns mycket att berätta om vår projektrelaterade verksamhet under 2017. Mer information om status och vad vi gjort under året finns på de följande sidorna i denna årsredovisning.

Satsning på förvaltning

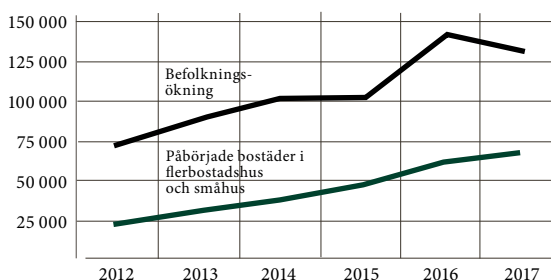
Ett inriktningsbeslut som fattades under året är att vi, på ett kontrollerat sätt, ska växa inom fastighetsförvaltning. Detta utan att tappa fokus på vår huvudverksamhet, projektutvecklingen. Vi har därför förändrat koncernstrukturen för att tydliggöra de förvaltningsfastigheter vi redan hel- och delägar. Genom en internttransaktion har vårt dotterbolag, Järngrinden Fastighets AB, förvärvat dessa fastigheter från systerbolaget, Järngrinden Projektutveckling AB. På detta vis blir koncernen mer lättanalyserad med ett förvaltningsbolag och ett projektutvecklingsbolag.

Resultat 2017

Järngrindenkoncernen gör ett stabilt resultat. Omsättningen (inklusive produktionsvärdet av hyresrätter) för 2017 uppgick till 577 mkr (318 mkr) och resultatet efter finansiella poster till 71,8 mkr (50,9 mkr).

En stor anledning till det positiva resultatet är givetvis att vi under 2017 kunnat både byggsätta, sälja och resultatavräkna en högre produktion av bostäder än föregående år. Vårt mål är att ha en produktionstakt på 150–250 bostäder varje år. Under 2018 räknar vi med att sätta ytterligare 260 bostäder (200) i produktion i hel- eller delägda projekt. Därmed kommer 670 bostäder i hel- eller delägda projekt att vara igång under det kommande verksamhetsåret. Utöver ovanstående har vi dessutom en projektportfölj med ytterligare cirka 1 500 byggrätter i olika skeden.

Antal påbörjade bostäder i förhållande till befolkningsökningen:

En blick framåt

Även om bostadsbyggandet totalt i Sverige troligtvis bromsar in under 2018 sker det från en historiskt hög nivå. Samtidigt har vi en fortsatt stor befolkningsökning. 2017 var fjärde året i rad som invånarantalet steg med över 100 000 personer. Vi har ett tydligt fokus på att utveckla projekt som ska vara intressanta för en bred målgrupp och anpassade till en normalkonjunktur. Vi ser därför goda möjligheter till en fortsatt stabil utveckling även framöver. Järngrinden går in i 2018 med fyra nya lagakraftvunna detaljplaner. Där styr vi nu själva över tidplanen och kan planera för byggstart när det passar vår verksamhet.

Först ut blir Loft 46, ännu ett påbyggnadsprojekt i centrala Borås, som vi produktionsstartar i vår. Drygt 80 procent av projektet är redan sålt. I början av 2018 startade även försäljningen av 19 radhus i Angered i Göteborg. Alla radhusen såldes på mindre än en månad och byggstart sker under våren.

2016 förvärvade vi kvarteret Gulmåran i Borås tillsammans med Genova Property Group. Idag är det ett handelsområde, men vi ser goda möjligheter till att komplettera med bostäder. I samarbete med Borås Stad och stadsarkitekten har vi nu påbörjat detaljplanearbetet och vi har gjort det genom att utlysa en arkitekttävling. Det ska bli oerhört spännande att se lite olika perspektiv på detta intressanta område.

Vi har med andra ord en hel del att göra även 2018. Dessutom har vi förmånen att göra det med våra nya, trivsamma lokaler som utgångspunkt.

Sist men inte minst tar jag tillfället i akt att tacka mina duktiga medarbetare för goda insatser under året! Det är väldigt stimulerande att arbeta i det positiva arbetsklimat vi har på Järngrinden som alla är med och bidrar till.

Patrik Ivarson, vd

Köks- och sovrumsmiljö från Pallas Tower.

Järngrindens 2017

FEBRUARI

Torsdagen den 23 februari var det inflyttning i lägenheterna i Pallashuset i centrala Borås. Efterlängtat av köparna som äntligen kunde ta sina nya, fina bostäder i besittning. Utsikten, läget, utformningen – orsakerna till att lägenheterna var eftertraktade är många.

MARS

I mars vann Järngrinden sin första markanvisning i Skåne. Tillsammans med Mjölback's Entreprenad utformades ett förslag för Bjärreds centrum som vann Lomma kommuns gillande. Ett halvcirkelformat hus runt torget kompletterat med radhus ger förutsättning för att en bra mix av äldre och yngre liksom av barnfamiljer, par och ensamstående ska kunna flytta in.

MAJ

Uthyrningsstarten på Tegelbruket i Halmstad blev succé. Fredagen den 19 maj inleddes uthyrningen av lägenheterna i det första av de tre husen och några veckor senare var samtliga kontrakt skrivna. Intresset var stort, ungefär 500 ansökningar kom in till de 110 lägenheterna. De som blev utan den här gången får ytterligare två chanser när kommande etapper hyrs ut.

JULI

Järngrinden avyttrade sin del av kvarteret Fibern vid havet i Falkenberg. När området förvärvades 2007 var ambitionen att bygga bostäder där, men sannolikt kommer det att dröja ytterligare några år innan det kan bli verklighet.

AUGUSTI

I september 2016 vann vi, tillsammans med Mjölback's Entreprenad, en markanvisning i Haninge, söder om Stockholm med vårt förslag Sjögläntan. I augusti blev detaljplanen klar. Här planerar vi för två kvarter med 230 bostäder, både bostadsrätter och hyresrätter.

AUGUSTI

I augusti öppnade de sista butiksytorna i Pallashusets kommersiella del. Hela gallerian är därmed full av attraktiva butiker som Åhléns, Cervera, H&M (med en separat H&M Homebutik), Joel Jolina, Hjärterum, Rituals, Glitter och PhoneIX.

AUGUSTI

I augusti vann detaljplanen för Pallas Tower laga kraft. Med planerade 33 våningar blir det Borås högsta hus. Från de översta våningsplanen får de boende en oöverträffad utsikt över hela Borås. Under 2018 kommer planerna för utformningen av de cirka 130 lägenheterna att konkretiseras. Trots att den enda information om huset och lägenheterna som finns tillgänglig i nuläget är antal våningsplan, har vi tillsammans med vår samarbetspartner Cerner fått in nästan 1 000 intresseanmälningar om lägenheter i höghuset.

SEPTEMBER

Efter en mångårig resa genom planprocess och överklaganden kunde byggandet av kvarteret Trasten i Borås påbörjas under 2016. I september var de 19 lägenheterna klara för inflyttning. Mycket hög standard, ett lugnt men ändå centralt läge, närhet till en av stadens största parker – såklart att många ville bo här.

NOVEMBER

Nästa del av Pallashuset att bli klar var kontorsdelen, eller Pallas Office som är det officiella namnet. Här flyttade WooCode och TF Bank in på varsitt våningsplan. WooCode arbetar med systemutveckling och digitala lösningar. TF Bank är ett Boråsföretag som arbetar med nischade banktjänster.

DECEMBER

Ett våningsplan i Pallas Office hade vi reserverat för oss själva och hit gick vårt eget flyttlass i december. Mitt inne i hjärtat av vårt hittills största utvecklingsprojekt har vi utformat en trivsamt och attraktiv kontorsmiljö som är helt anpassad till vår verksamhet.

DECEMBER

Södertälje kommun planerar för ett helt nytt område med cirka 700 bostäder och samhällsservice. I december fick vi, tillsammans med Mjölby Entreprenad, en markanvisning i området som omfattar 150 bostadsrättslägenheter.

Järngrinden 2017 i korthet

VÄSENTLIGA HÄNDELSE UNDER ÅRET

- Omsättningen för koncernen uppgick till 247,3 mkr (188,3). Vid en omräkning av hyresrättsprojekt i koncernen till nedlagda produktionskostnader uppgår upparbetad försäljning till 577,1 mkr (318,3). Vi redovisar ett resultat i koncernen på 71,8 mkr (50,9).
- Under året såldes 96 bostäder och 110 lägenheter hyrdes ut (182).
- Järngrinden flyttade i december 2017 in i nya lokaler anpassade för verksamheten i Pallasfastigheten centralt i Borås.
- Per årsskiftet uppgick antalet byggrätter i projektportföljen till 2 116 (2 379) inklusive pågående produktion.
- Byggnation av bostäder pågått över årsskiftet i följande projekt: Tegelbruket i Halmstad om 330 hyreslägenheter, Brf Breareds-lyckan i Varberg om 77 lägenheter, Brf Gripen i Örebro om totalt 146 bostäder, Brf Nya Särö i Särö om totalt 106 bostäder.
- Fastigheten Fiberettan i Falkenberg har under året sålts till PAAA Kapital AB till ett underliggande fastighetsvärde av 120 mkr varav Järngrindens andel var 50 procent.
- I Angered säljstartade Järngrinden i slutet av 2017 det helägda projektet Ekbäcken med 19 st radhus. Byggstart sker under våren 2018 med planerad inflyttning sommaren 2019. Alla radhus är sålda.

FLERÅRSJÄMFÖRELSE

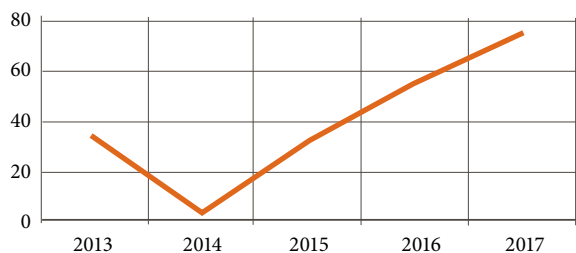
Järngrinden AB koncern (tkr)	2017	2016	2015	2014	2013*
<i>Nettoomsättning (ackumulerat)</i>					
- entreprenadrörelsen (2013, 8 mån)**	0	0	0	0	776 144
- fastighetsutveckling (inkl hyresrättsprojekt)	560 067	302 607	66 910	92 226	225 008
- fastighetsförvaltning	17 012	12 061	16 169	15 823	12 947
- produktion vindkraft	26	3 671	5 332	1 023	0
Summa	577 105	318 339	88 411	109 072	1 014 099
<i>Resultat efter finansiella poster</i>					
- entreprenadrörelsen (2013, 8 mån)**	0	0	0	0	19 337
- fastighetsutveckling	94 522	54 366	29 332	2 594	35 349
- fastighetsförvaltning (2017 inkl nedskrivn om 20 mkr)	-17 898	2 004	3 508	433	0
- produktion vindkraft	-2 390	1 028	3 002	723	0
- avskrivning goodwill	-4 020	-4 020	-4 020	-4 020	-4 527
- försäljning andelar koncernföretag	0	0	0	0	78 080
- värdepappersrörelse	1 609	-1 012	-4 819	-2 944	1 165
- övrigt	0	-1 441	-1 736	-5 100	-6 593
Summa	71 823	50 925	25 267	-8 314	122 811
<i>Balansomslutning</i>	748 587	644 444	429 787	408 503	452 360
Redovisat eget kapital	317 293	250 338	216 378	196 781	230 401
Antal anställda***	13	10	9	7	99
Soliditet %	42	39	50	48	51

* Från och med 2013 redovisas upparbetad försäljning i bostadsrättsprojekten under Fastighetsutveckling i koncernredovisningen. Upparbetade kostnader i bostadsrättsprojekten redovisas under "Produktions- och försäljningskostnader" i koncernredovisningen. Härigenom erhålles en bruttoredovisning av resultatet i bostadsrättsprojekten som tidigare år nettoresultat under "Resultat från andelar i koncern- och intresseföretag", ingen påverkan sker i eget kapital.

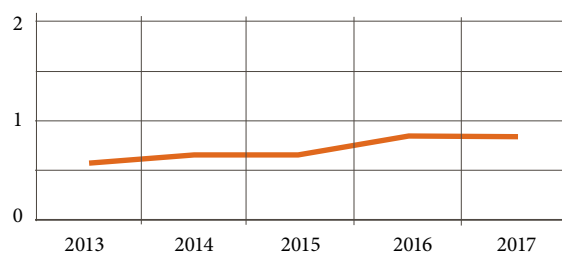
** Resultat samt omsättning från sålda bolag 2013 har inkluderats i koncernens resultaträkning för tiden fram till tidpunkten för avyttringen utifrån preliminärt upprättat bokslut per 2013-08-31 (se Not 2).

*** Redovisade antal anställda avseende 2013 är ett snitt för 8 månader då även uppgift från under året sålda bolag inkluderats. Antal anställda i Järngrindenkoncernen per 2013-12-31 uppgick till 7 st.

Resultat fastighetsutveckling (mkr)

Skuldsättningsgrad (finansiella skulder-kassa/eget kapital)

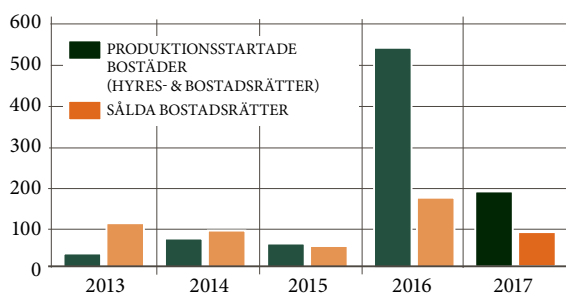

PROJEKTPORTFÖLJEN 2017-12-31

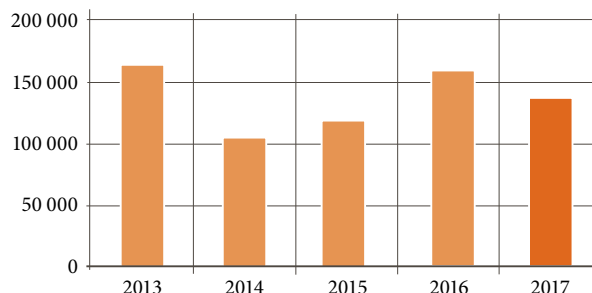
	Antal bostadsrätter	Antal hyresrätter	Totalt antal hr + br	Total BOA m ²	Total LOA m ²	Beräknat försäljningsvärde (tkr)
<i>Projekt under byggnation</i>	226	330	556	32 418	14 040	1 880 276
Järngrindens nettoandel	107	330	437	25 327	8 099	1 309 285
<i>Projekt med detaljplan klar</i>	608	204	812	55 070	0	2 809 198
Järngrindens nettoandel	358	96	454	31 528	0	1 640 861
<i>Projekt med pågående detaljplanearbete</i>	498	250	748	45 858	660	2 003 077
Järngrindens nettoandel	279	125	404	25 017	330	1 053 137
Summa	1 332	784	2 116	133 346	14 700	6 692 551
Järngrindens andel	744	551	1 295	81 872	8 429	4 003 283
<i>Historik</i>						
Avslutade projekt över tiden	932	79	1 011	78 369	6 469	3 134 575
Järngrindens nettoandel	558	26	584	45 518	3 828	1 847 565

Ovan redovisas Järngrindens projektutvecklingsportfölj. Projektutvecklingsportföljen består av både hel- och delägda projekt.

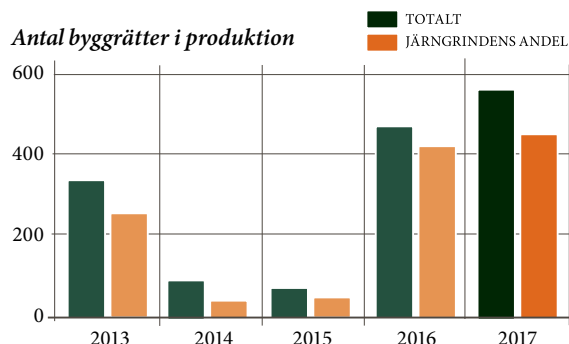
Antal produktionsstartade bostäder (hyres- och bostadsrätter) och antal sålda bostäder i hel- och delägda projekt.

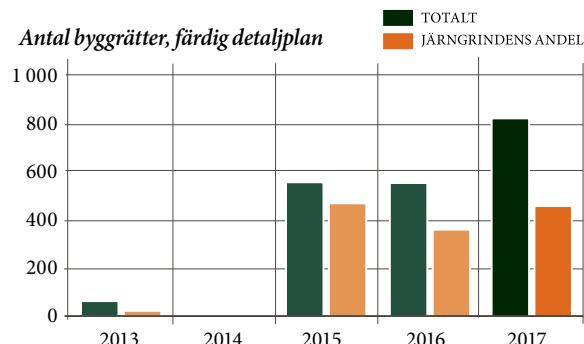
Totala projektportföljen i kvm.

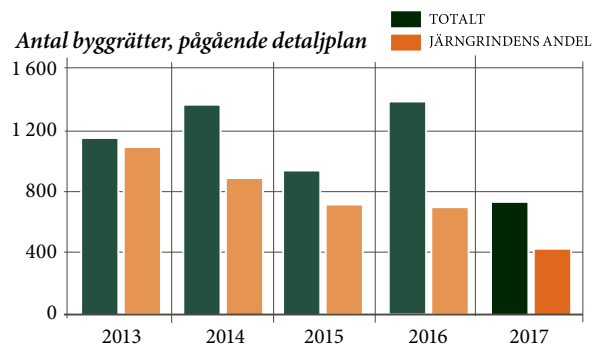
Antal byggrätter i produktion

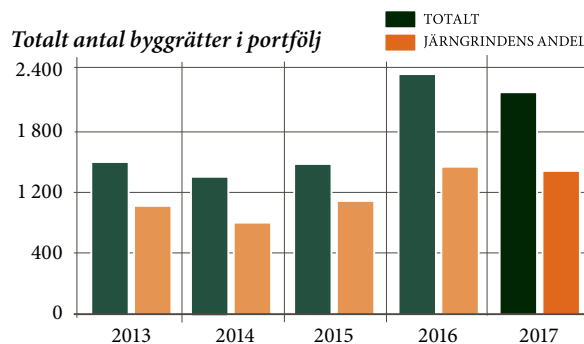
Antal byggrätter, färdig detaljplan

Antal byggrätter, pågående detaljplan

Totalt antal byggrätter i portfölj

Koncernöversikt 2018-03-31

Projektstatus 2018-03-31

Projekt under byggnation och/eller försäljning

PROJEKT	LGH BR	LGH HR	KOMM. YTA KVM	ÄGAR- ANDEL	BYGGSTART	UNDER FÖRS./ UTHYRNING	UNDER PRODUKTION
MARMORLYCKAN 1, Varberg	44	-	-	50 %	2017	●	●
MARMORLYCKAN 2, Varberg	24	-	-	50 %	2017	●	●
MARMORLYCKAN trygghetsb., Varberg	-	25	-	50 %	2017	●	
NYA SÄRÖ 1 & 2, Kungsbacka	68	38	-	33 %	2017	●	●
PALLAS SHOPPING, Borås	-	-	11 000	50 %	2015	●	●
BREAREDSLYCKAN, etapp 2, Varberg	42	-	-	50 %	2016	●	●
TEGELBRUKET 1-3, Halmstad	-	330	-	100 %	2016	●	●
TEGELBRUKET, livsm., Halmstad	-	-	2 200	100 %	2017	●	●
TEGELBRUKET, förskola, Halmstad	-	-	1 600	100 %	2017	●	
TEGELBRUKET, övr. handel, Halmstad	-	-	1 200	100 %	2017	●	
GRIPEN, etapp 1, Örebro	84	-	-	50 %	2016	●	●
GRIPEN, etapp 2, Örebro	62	-	-	50 %	2016	●	●
EKBÄCKEN, Angered/Göteborg	19	-	-	100 %	2017	●	●
LOFT 46, Borås	31	-	-	100 %	2018	●	●
SUMMA	374	393	16 000				
	767 LGH						

Projekt där Järngrinden äger fastighet eller har option, detaljplan klar

PROJEKT	LGH BR	LGH HR	KOMM. YTA KVM	ÄGAR- ANDEL	PLANERAD BYGGSTART	PLANLAGD FASTIGHET	BYGGLOV
GRÖNSKAN, Göteborg	68	-	-	100 %	2019	●	●
MARMORLYCKAN, hyresrätter Varberg	-	90	-	50 %	2019	●	●
MARMORLYCKAN 3, Varberg	22	-	-	50 %	2019	●	●
GRIPEN 3, Örebro	94	-	-	50 %	2019	●	
SJÖGLÄNTAN, Haninge	146	75	-	50 %	2019	●	
PALLAS TOWER, Borås	130	-	-	50 %	2019	●	●
HÄSTHOVEN, Borås	65	-	-	100 %	2019	●	●
BERGDALSTERRASSEN, Borås	112	-	-	50 %	2019	●	
SUMMA	637	165					
	802 LGH						

Projekt där Järngrinden äger mark eller har option, arbete med detaljplan pågår

PROJEKT	LGH BR	LGH HR	KOMM. YTA KVM	ÄGAR- ANDEL	PLANERAD BYGGSTART	DETALJ- PLANARBETE	PÅGÅENDE VERKSAMHET
HUGIN, Borås	58	-	-	38 %	2020	●	●
GULMÄRAN, Coop/Borås	-	250	-	50 %	2022	●	●
AUSTRALIEN, Ulricehamn	25	-	-	50 %	2020	●	
DAMMKULLEVÄGEN, Borås	20	-	-	34 %	2021	●	
BJÄRRED 1 och 2, Lomma	53	-	660	50 %	2019	●	
BOGESUND, Ulricehamn	16	-	-	100 %	2022	●	
ELVERKET, Södertälje	150	-	-	50 %	2021	●	
SUMMA	322	250	660				
	572 LGH						
SUMMA TOTALT	1 333	808					
	2 141 LGH		16 660 KVM				

Ärlan, Ulricehamn

Pallas Roof, Borås

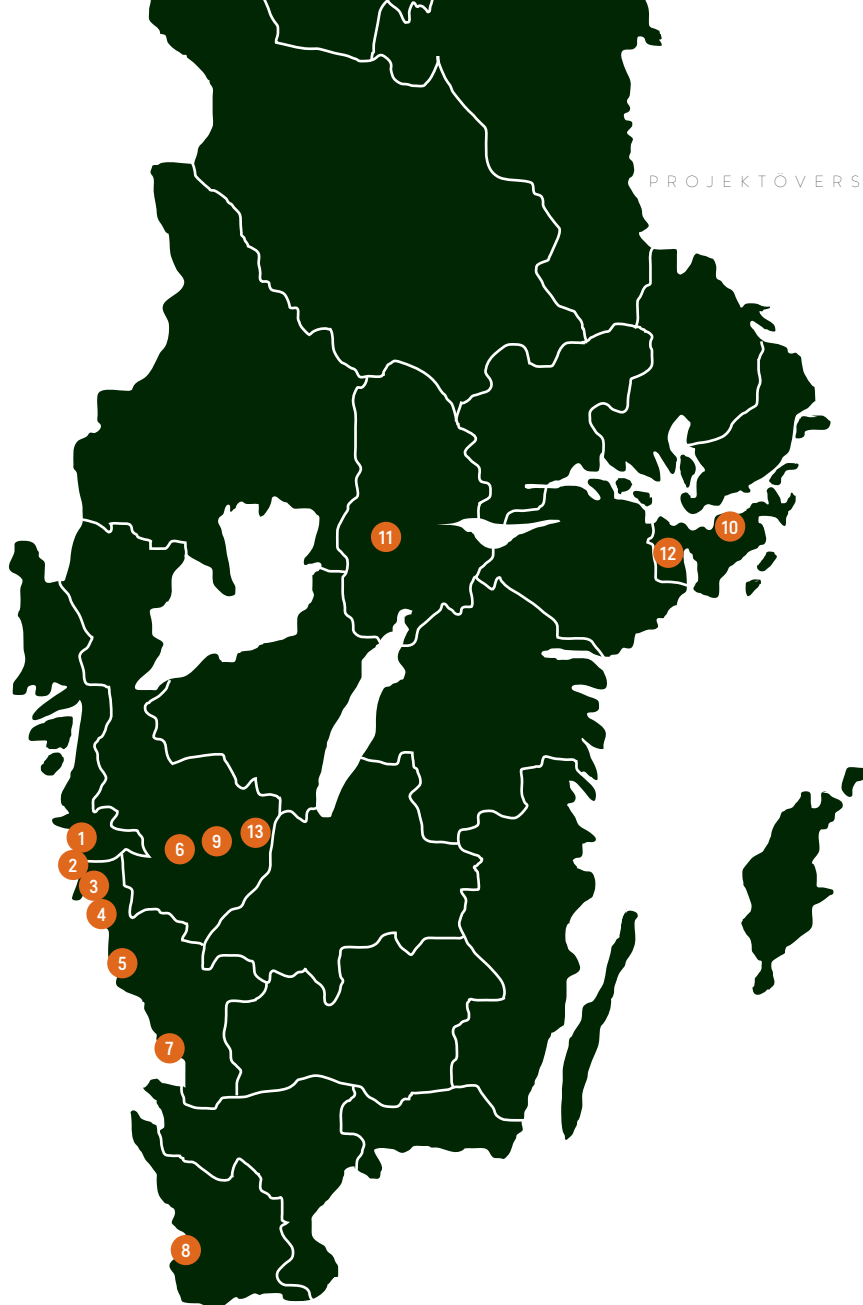
Trasten, Borås

Färdigställda projekt 2018-03-31

PROJEKT	BR LGH	HR LGH	KOMMERSIELL YTA KVM	ÄGARANDEL	FÄRDIGSTÄLLT
BREAREDSLYCKAN 1, Varberg	35	-	-	50 %	2017
TRASTEN, Borås	19	-	-	100 %	2017
PALLAS ROOF, Borås	40	-	-	50 %	2017
ÄRLAN, Ulricehamn	12	-	-	50 %	2017
ASPLYCKAN, Borås	60	-	-	50 %	2015
KOLIBRIN, Borås	14	-	-	100 %	2014
MATHILDEBERG, ETAPP 3, Mölndal	28	-	94	100 %	2014
MATHILDEBERG, ETAPP 2, Mölndal	58	-	-	100 %	2013
LORENSBERG, ETAPP 2, Varberg	81	-	446	50 %	2013
TRANDAREDS BACKE, Borås	44	-	-	100 %	2013
MINERVA, Borås	-	-	900	50 %	2013
SÖDERPORT, Borås	33	-	185	50 %	2012
MATHILDEBERG, ETAPP 1, Mölndal	60	-	-	100 %	2012
LORENSBERG, ETAPP 1, Varberg	79	-	-	50 %	2012
BORGEN, Borås	30	-	159	50 %	2012
EKLUNDEN, Kungälv/Ytterby	20	-	-	100 %	2011
SÖDERSTADEN, Kungsbacka	251	79	2 680	33%	2011
BANKDEPÅN, Borås	-	-	475	100 %	2010
EKEN, Bollebygd	27	-	200	100 %	2010
TUPPEN, Borås	26	-	-	50 %	2009
VALHALL, Borås	14	-	-	50 %	2008
HÄSTHOVEN kontor, Borås	-	-	1 330	100 %	2006
SUMMA	931	79	6 469		
<i>SUMMA TOTALT</i>	<i>1 010 LGH</i>		<i>6 469 KVM</i>		

Förvaltningsfastigheter 2018-03-31

PROJEKT	BR LGH	HR LGH	KOMMERSIELL YTA KVM	ÄGARANDEL	TYP
PALLAS, Borås	-	-	23 000	50 %	Butiker, kontor, parkering
DEPÅN, Borås	-	-	475	100 %	Säkerhetsanläggning
GULMÅRAN, Coop/Borås	-	-	13 900	50 %	Kommersiellt
HÄSTHOVEN, Borås	-	-	1 330	100 %	Kontor
MINERVA, Borås	-	-	900	100 %	Kontor och butik
HÄLSANS HUS, Varberg	-	-	1 500	50 %	Vårdcentral, kommersiellt
SUMMA	-	-	41 105		

Här finns våra aktuella projekt

1 Kungälv EKLUNDEN	5 Varberg BREAREDSLYCKAN LORENSBERG MARMORLYCKAN	9 Borås ASPLYCKAN BANKDEPÅN BERGDALSTERRASSEN BORGEN DAMMKULLEVÄGEN HUGIN HÄSTHOVEN KOLIBRIN MINERVA PALLAS LOFT 46 SÖDERPORT TRANDARES BACKE TRASTEN TUPPEN VALHALL	10 Haninge SJÖGLÄNTAN
2 Göteborg EKBÄCKEN GRÖNSKAN	6 Bollebygd EKEN		11 Örebro GRIPEN
3 Mölndal MATHILDEBERG	7 Halmstad TEGELBRUKET		12 Södertälje ELVERKET
4 Kungsbacka NYA SÄRÖ SÖDERSTADEN	8 Lomma BJÄRRED CENTRUM		13 Ulricehamn AUSTRALIEN BOGESUND ÄRLAN

Järngrindens historia

Företaget startades 1981 och det har hänt mycket sedan dess. Här har vi samlat några viktiga händelser under nästan 40 år.

1981

Wäst-Bygg AB startades av Gunnar Ivarson och Kjell Berggren. Företaget jobbade till största delen med renovering och förädling av befintliga fastigheter i Borås och Ulricehamn.

1989

33 fastigheter köptes av Olle Johansson Byggentreprenad AB. Efter affären ägde företaget sammanlagt 70 fastigheter i Borås och Ulricehamn.

1992

Omsättningen passerade 100 miljoner kronor. Verksamheten var sedan flera år inriktad på både byggentreprenader och fastighetsförvaltning.

1995

Patrik Ivarson började på Wäst-Bygg.

1997

Samarbetet med McDonalds, som etablerades 1995, växte och Wäst-Bygg började bygga restauranger över hela Sverige åt hamburgerjätten.

Kjell Berggren lämnade företaget för att starta egen verksamhet inom fastighetsförvaltning.

2001

Kontoret i Göteborg öppnades.

2004

Huvuddelen av fastighetsinnehavet såldes till ett norskt fastighetsbolag. Företaget inriktade sig nu på byggverksamheten.

Wäst-Bygg bildade tillsammans med WH Bygg logistikbyggaren Logistic Contractor.

2005

Ett generationsskifte genomfördes och Patrik Ivarson tog över ledarskapet.

2006

Lagom till 25-årsjubileet invigdes det nya huvudkontoret i Borås.

Byggstart för kv Valhall i Borås, det första egenutvecklade bostadsprojektet.

2007

Omsättningen passerade en miljard.

2009

Kontoret i Varberg öppnades.

2010

Tillsammans med Cernera förvärvades kvarteret Pallas i centrala Borås.

2011

Wäst-Bygg förvärvade resterande 50 % av Logistic Contractor från WH Bygg.

2012

Wäst-Bygg fick två nya delägare, Ulf Christofferson och Jörgen Andersson.

Kontoret i Stockholm öppnades.

2013

Entreprenadverksamheten i Wäst-Bygg såldes till M2 Gruppen. Den kvarvarande projektutvecklingsverksamheten namnändrades till Järngrinden.

2015

Järngrinden inledde ett samarbete med Gekås för att bygga 330 hyresrätter på det gamla Tegelbruket i norra Halmstad.

Om- och tillbyggnaden av Pallashuset påbörjades med ett första spadtag.

2016

Järngrinden och Mjölby Entreprenad vann en markanvisning i Handen – Järngrindens första projekt i Stockholm.

2017

Succéartad uthyrningsstart för de första hyresrätterna i Tegelbruket Halmstad.

Detaljplanen för höghuset Pallas Tower vann laga kraft.

Järngrinden flyttade till nytt kontor i Pallashuset.

Vårt sociala ansvar

Ingen kan göra allt men alla kan göra något. Järngrinden har valt ut tre globala, ett nationellt och två lokala områden där vi vill vara med och bidra.

Hand in Hand

Järngrinden stödjer Hand in Hands arbete i en by, Tamil Nadu i Indien där man arbetar med att bekämpa fattigdom genom bestående utveckling inom fem olika områden; jobbskapande, skolgång, hälsoundersökningar, demokrati och miljöarbete.

Läs mer på handinhand.nu

UNCHR

UNHCR arbetar för att ge flyktingar en fristad, tak över huvudet och sjukvård. Järngrinden är med i Boråsinitiativet för hjälp till flyktingar – en organiserad, opolitisk och humanitär insats för att kunna ge substantiella bidrag till människor i nöd och på flykt.

Läs mer på fnflykting.se

SOS Barnbyar

Järngrinden stödjer SOS Barnbyar – en av världens största aktörer inom social omvårdnad av barn. Med vårt bidrag ger vi fler barn en trygg uppväxt.

Läs mer på sos-barnbyar.se

Njurstiftelsen

Paul Frankenius stiftelse för njursjuka fyller en viktig uppgift. Stiftelsen använder sina medel både till forskning och till att ge ekonomiska bidrag till njursjuka personer som lever under knappa omständigheter.

Läs mer på njurstiftelsen.se

IF Elfsborg

Järngrinden stöder IF Elfsborg som är en viktig profilbärare för att utveckla staden i positiv riktning. Föreningen bedriver också ett omfattande barn- och ungdomsarbete.

Läs mer på elfsborg.se

Borås basket

Borås Basket har en plats i många hjärtan och matcherna i Boråshallen bjuder alltid på action och högt tryck på läktaren. Vi delar passionen och stöder Borås Baskets väg framåt.

Läs mer på borasbasket.se

Nu har alla *flyttat in*...

Kontorsdelen – Pallas Office – var den sista färdigställda etappen av ombyggnaden av Pallashuset. Här har vi uppnått vårt mål att få långsiktiga, stabila hyresgäster.

WOOCODE

WooCode arbetar med systemutveckling och utvecklar skräddarsydda IT-system till företag och myndigheter. När företaget startade 2014 bestod det av de två delägarna. Vid inflyttningen i Pallashuset i november 2017 hade antalet medarbetare ökat till 18.

TF-BANK

TF Bank är en Borås-baserad nisch-bank som har sitt ursprung i att erbjuda privatlån och säljfinansiering till postorderkunder. Verksamheten grundades 1987. Idag är det i stället e-handels kunder som banken vänder sig till men de erbjuder även sparkonton och privatlån till privatpersoner. TF Bank har ungefär en miljon kunder i åtta länder. Företaget är noterat på Nasdaq Stockholm.

STARS AND STRIPES

I bottendelen av kontorsdelen har Stars and Stripes flyttat in. Stars and Stripes är en restaurang i två plan med amerikanska influenser där entréplanet är fokus restaurang och bar. Gästerna möts av en trivsamt loungeliknande miljö och en meny med tydlig steakhouseprägel. En trappa upp finns en sportbar i premiumsegmentet. På ett stort antal stora tv-skärmar visas aktuella matcher och andra sporthändelser.

...även vi på *Järngrinden*

I december flyttade vi in i våra nya lokaler i Pallashuset. Här har vi valt att satsa på stora gemensamma ytor och utformat en trivsamt miljö som främjar kreativitet och informationsflöde. Mitt i Borås.

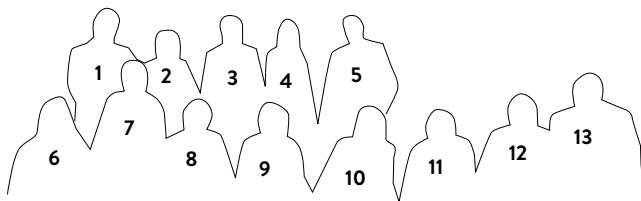

Vi som arbetar *på Järngrinden*

2013 hade Järngrinden fem anställda. Idag har personalstyrkan växt till tretton personer. Vi är ett väl sammansvetsat gäng som tillsammans ansvarar för att våra utvecklingsprojekt lotsas från idé till färdig och överlämnad byggnad. Från och med december 2017 har vi förmånen att bedriva vår verksamhet från nya, fina lokaler i Pallas Office.

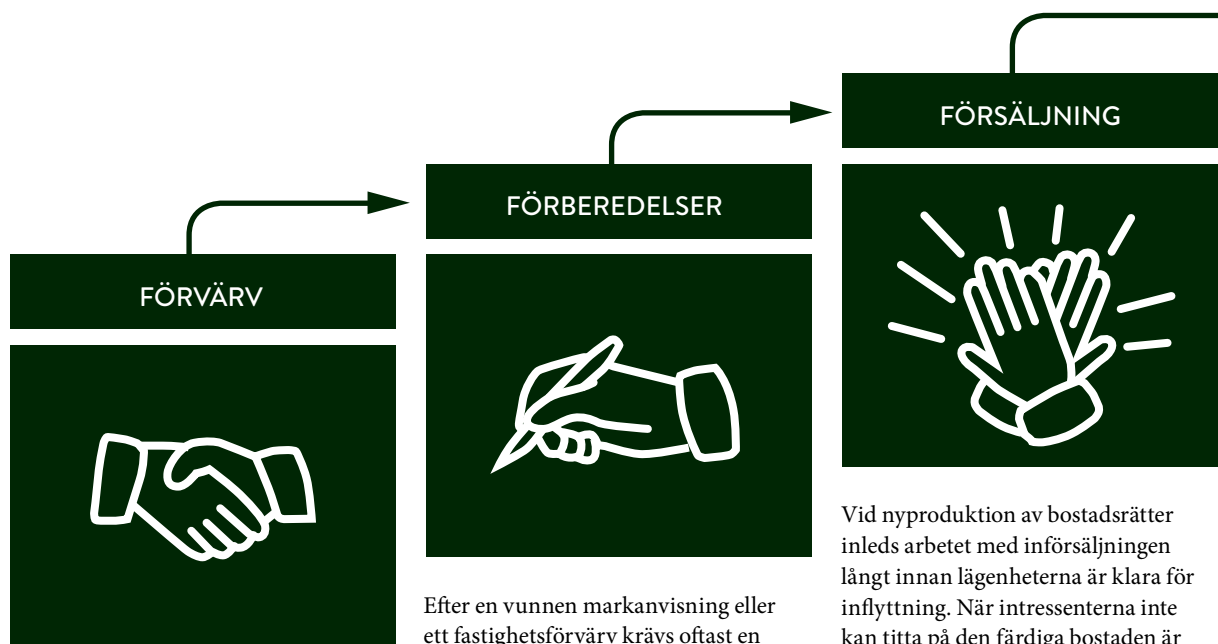

1. Robin Cederqvist, projektansvarig	8. Patrik Ivarson, vd
2. Lars Ivarson, fastighetsansvarig	9. Kicki Linusson, redovisningsekonom
3. Hans Nilsson, byggchef	10. Sandra Zangaro, redovisningsansvarig
4. Karin Holmerin, marknadschef	11. Daniel Lövgren, projektansvarig
5. Tobias Johannesson, transaktions- och projektansvarig	12. Pär Thureson, ekonomichef
6. Mathilda Möller Ekdal, marknadskommunikatör	13. Ulf Lindblad, projektledare.
7. Markus Furby, projekt- och utvecklingschef	

Projektutveckling *steg för steg*

På vilka orter ska vi vara verksamma? Ett första steg är att genomföra en analys av orten och den lokala marknaden. Genom att hålla kontinuerlig kontakt med kommunerna på orter som vi identifierat som intressanta får vi reda på vilka markanvisningar som är aktuella.

Vid förvärv letar Järngrinden efter mark eller befintliga fastigheter med god utvecklingspotential. I många förvärvade fastigheter finns pågående verksamhet som generar intäkter under tiden som arbete med detaljplan och övrig planering pågår

Utifrån hur tänkbara markanvisningar eller förvärvsmöjligheter ser ut bestämmer vi om vi ska söka samverkan med någon annan part eller agera på egen hand.

Efter en vunnen markanvisning eller ett fastighetsförvärv krävs oftast en ny detaljplan, ett arbete som kan ta flera år. När detaljplanen är klar är det dags att söka bygglov. Innan de slutliga bygglovshandlingarna tas fram handlar vi vanligtvis upp en byggtreprenör för projektet för att kunna samarbeta med det företaget i bygglovsprocessen.

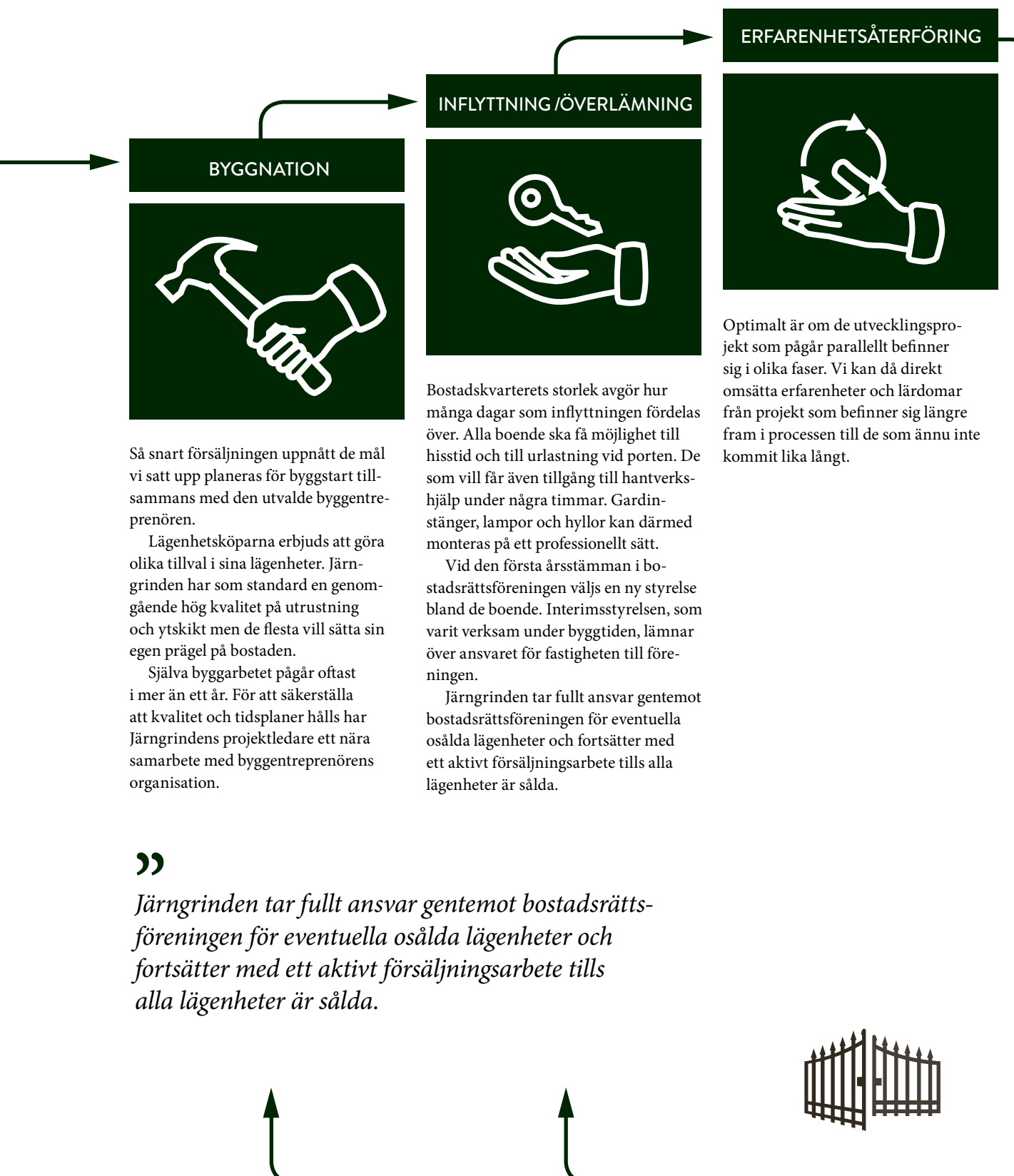
Innan ett projekt kan påbörjas ska finansieringen av byggnationen vara klar. Ofta finansierar vi markförvärvet själva och söker extern finansiering till själva byggnationen. Majoriteten av lägenheterna ska vara sålda innan vi inleder byggnationen.

Alla Järngrindens projekt placeras i egna bolag som sedan avyttras till respektive bostadsrättsförening så snart denna är bildad.

Vid nyproduktion av bostadsrätter inleds arbetet med införsäljningen långt innan lägenheterna är klara för inflyttning. När intressenterna inte kan titta på den färdiga bostaden är kraven desto högre på det presentationsmaterial som tas fram.

Den information och de visualiseringar vi tar fram måste vara så tydliga och verklighetsnära som möjligt så att kunden blir nöjd och allra helst känner att det slutliga resultatet överträffar förväntningarna.

Lägenheterna säljs via lokala mäklare som väljs ut med omsorg. De ska vara engagerade och pålästa och kunna förmedla Järngrindens vision på ett positivt sätt till de blivande köparna.

”

Järngrinden tar fullt ansvar gentemot bostadsrättsföreningen för eventuella osålda lägenheter och fortsätter med ett aktivt försäljningsarbete tills alla lägenheter är sålda.

Markus Furby, Järngrinden och Mattias Bengtsson, Mjölby's Entreprenad.

Det började med *Tuppen*

Kvarteret Tuppen i Borås var Järngrindens och Mjölback's Entreprenads första gemensamma utvecklingsprojekt. Tio år har gått sedan dess, ett decennium när vi tillsammans har utvecklat ett stort antal fina bostadskvarter. Genom att dela ansvar, arbetsuppgifter, erfarenheter och risk blir vi en starkare aktör på marknaden.

Markus Furby på Järngrinden och Mattias Bengtsson på Mjölback's Entreprenad arbetar med att se till att det finns ett kontinuerligt inflöde av nya markanvisningar till sina respektive företag. I många fall lämnas gemensamma förslag in till markanvisningstävlingar, andra gånger agerar företagen på egen hand.

– Båda våra företag bedriver ju varsin verksamhet, men vi har en öppen dialog om det mesta, konstaterar Markus.

Välja rätt projekt

Gemensamma satsningar väljs utifrån en rad kriterier. Först och främst ska det vara relativt stort, minst 100 lägenheter, för att det ska vara intressant att genomföra tillsammans.

– Att lämna in bidrag till markanvisningstävlingar är ett omfattande arbete. Därför gör vi en noggrann utvärdering först. För det mesta är vi helt överens om vilka projekt som är intressanta och vilka vi ska välja bort säger Mattias.

Markus instämmer och räknar upp några parametrar som de tittar på.

– Alla projekt måste ha förutsättningar för att bli lönsamma, dessutom ska risknivån vara rätt. Blickar vi bakåt har vi i många fall satsat på det vi bedömt som bra B-lägen, och det har visat sig vara en bra strategi.

När de är överens om att ett bidrag ska lämnas in, engageras en arkitekt. Utifrån kommunens kravspecifikation tar arkitektfirman fram ett första förslag på hur den aktuella tomten kan disponeras. Ett förslag som därefter vänds och vrids på för att säkerställa att det möter kommunens krav och samtidigt går att genomföra med en realistisk ekonomisk kalkyl. Alternativ ställs mot varandra.

– Även i det här arbetet har vi oftast en gemensam syn på vad vi tycker är ett bra förslag. En fördel är att vi har stor erfarenhet från tidigare markanvisningstävlingar, både sådana som vi vunnit och där vi blivit bortsorterade. Vi har

lärt oss hur vi ska styra våra förslag mot de mjuka värden som ofta efterfrågas och lägga våra bidrag på rätt nivå, berättar Mattias.

Rättvis arbetsfördelning

Efter en vunnit markanvisningstävling inleds oftast en lång process. Kommunen ska i de allra flesta fall ta fram en ny detaljplan. Parallellt ska tävlingsförslaget omarbetas till konkreta handlingar som går att söka bygglov på, och i förlängningen utvecklas till både säljmaterial och underlag till byggentreprenören.

– Vi brukar dela upp arbetet mellan företagen så att varannan gång finns ansvaret hos någon på Mjölback's och varannan på Järngrinden. Kompetensen finns i båda företagen och vi stöttar "varandras" projekt där det behövs, förklarar Mattias.

Samarbetet har enbart fördelar. Först och främst att det är ett roligt sätt att arbeta. Båda lyfter också vikten av att ha ett bollplank där idéer föds och förbättras. Sist men inte minst är det en trygghet att dela risk och resurser i större projekt.

– Tillsammans kan vi driva många fler projekt än vad vi hade kunnat göra på egen hand. Det innebär att båda företagsnamnen exponeras på fler byggarbetsplatser, men också att vi båda är med i ett stort gemensamt nätverk med kommuner, konsulter och andra aktörer, säger Markus.

Det framtida önskeprojektet

Markus och Mattias konstaterar att det roligaste med jobbet är att se hur förslag blir verklighet – hur nya bostadsområden växer fram och blir till hem. På frågan om de har något drömprojekt att arbeta med i framtiden är de helt eniga.

– Det nya hamnområdet i Varberg. Vi har helt nyligen lämnat in ett bidrag till en markanvisningstävling där, och det vore fantastiskt roligt att få arbeta med den totala förändring av stadsbilden som utbyggnaden kommer att medföra.

Tillsammans kan vi driva många fler projekt än vad vi hade kunnat göra på egen hand.

En Västkustresa i Järngrindens fotspår

Även om vi under senare år har flyttat våra geografiska gränser i alla riktningar är och förblir Västsverige hemmaplan för oss. Följ med på en roadtrip längs Västkusten med nedslag i några av våra pågående bostadsprojekt.

1. EKBÄCKEN
Göteborg/Angered

2. NYA SÄRÖ
Kungsbacka/Särö

3. BREAREDSLYCKAN
Varberg/Breared

4. MARMORLYCKAN
Varberg/Breared

5. TEGELBRUKET
Halmstad/Kärleken

6. BJÄRRED CENTRUM
Lomma/Bjärred

Angered EKBÄCKEN

I Göteborgsstadsdelen Angered har vi haft en markanvisning sedan 2008. Detaljplanen har utarbetats i ett samarbete mellan Göteborgs Stad tillsammans med oss och de tre övriga aktörerna i området – BoKlok, Derome Hus och Veidekke Bostad.

19 fina radhus

Vårt mål är alltid att utveckla bostäder som passar in i det område där de ska byggas. Arkitektur är bara en av parametrarna, det viktigaste är att bostäderna anpassas till det lokala behovet. I Angered bestämde vi oss för att erbjuda ett alternativ för dem som ville lämna de storskaliga bostadsområden som dominerar stadsdelen utan att flytta från området. Och till en prisnivå som kunde attrahera en bred lokal målgrupp.

Resultatet blev brf Ekbacken med 19 radhus i två plan. Alla är på fyra rum och kök, 109 kvm stora, och får en trivsamt uteplats mot den avskilda innergården. Radhusen byggs med prefabricerade byggsatser, som produceras av vår mångåriga samarbetspartner Mjöbäcksvillan.

Satsning som gick hem

I december 2017 påbörjade vi försäljningen. Ansvar fick mäklaren Saša Sekulić på Länsförsäkringar Fastighetsförmedling, som själv är uppvuxen i Angered.

– Jag tror att människor i allmänhet mer och mer öppnar ögonen för allt som Angered har att erbjuda. Här finns ett

stort serviceutbud, goda kommunikationer och närhet till vackra naturområden. Det är positivt att Järngrinden satsar på fina radhus i det här området. Efterfrågan fanns helt klart eftersom vi sålde slut på väldigt kort tid. En del av köparna bor i Angered idag men har velat uppgradera sitt boende. Radhusen har även lockat köpare från övriga delar av Göteborg. Vi har fått en stor spridning i ålder, från unga barnfamiljer till medelålders par, vilket jag tror är bra för trivselen i området, konstaterar Saša Sekulić.

Järngrinden tillträdde marken den 23 mars 2018. I början av sommaren påbörjar byggentreprenören Falkenbergs Bygg & Entreprenad sitt arbete. Vi planerar för en byggtid på ungefär ett år, till sommaren 2019 får köparna flytta in i sina fina radhus.

Varberg BREAREDSLYCKAN

Breared är en stadsdel vid den södra infarten till Varberg. Läget är bästa tänkbara med havet några minuter bort, gång- och cykelavstånd till centrala Varberg och med ett stort utbud av service i området.

Tillsammans med Mjöbäck's Entreprenad har vi utvecklat Brearedslyckan med 77 bostadsrättslägenheter. Etapp ett inleddes sommaren 2016 och var inflyttningsklar i höstas. Byggnationen av etapp två pågår och lägenheterna ska vara klara i slutet av 2018.

Utmaning i byggandet

Första etappen av Brearedslyckan inleddes med att en befintlig mindre saluhall revs och att pålning gjordes för att stabilisera marken. Det fanns dock en utmaning i det arbetet. I grannhuset ligger en tandläkarmottagning och av omsorg om patienterna fick det givetvis inte vibrera för mycket. En borr som hoppar till under pågående behandling vill varken patient eller tandläkare råka ut för.

Byggentreprenören Västbygg fick därför montera vibrationsmätare i området. Rivningen genomfördes dessutom med betydligt försiktigare metoder än normalt. Allt fungerade alldeles utmärkt och tandläkaren fick dessutom nya potentiella patienter vägg i vägg med kliniken.

Det sa bara svisch...

Försäljningen av etapp ett inleddes i februari 2016. Tre dagar senare var alla 35 lägenheterna sålda. Många hade campat utanför mäklarkontoret natten innan lägenheterna släpptes för att försäkra sig om att få skriva kontrakt på den utsedda favoritlägenheten. I november samma år var det säljstart för etapp två. Även om det denna gång tog lite mer än tre dagar innan de 42 lägenheterna var tecknade, var intresset mycket stort.

Bland köparna finns alla kategorier. Äldre och yngre personer, barnfamiljer och ensamstående.

Marmorlyckan står på tur

Breared kommer att växa ytterligare under de kommande åren. Alldeles intill Brearedslyckan planerar vi för ytterligare ett område, Marmorlyckan med 176 lägenheter. I Marmorlyckan bygger vi både bostadsrätter och hyresrätter i ett kvarter med stort fokus på hållbarhet. Utbyggnaden kommer att ske i tre etapper med planerad byggstart under 2018.

Halmstad TEGELBRUKET

Vårt hittills största bostadsprojekt finns i Halmstad. Här bygger vi tre sextonvåningshus med 110 hyresrätter i varje hus. För att alla boende ska få möjlighet att njuta av den fantastiska utsikten över hela södra Halland får varje hus två gemensamma takterrasser längst upp.

Det första spadtaget togs i september 2016 och sedan dess har husen vuxit upp våningsplan för våningsplan med en viss fördröjning mellan huskropparna. I april 2018 flyttar hyresgästerna in i Hus A. De två övriga husen ska vara klara under kvartal tre 2018 respektive kvartal ett 2019.

Webbplatsen blev överbelastad

Att hyra ut 330 lägenheter är ett omfattande arbete. Vi har valt att ta hjälp av Länsförsäkringar Fastighetsförmedling i Halmstad med det arbetet. Hos dem finns dels en god kännedom om den lokala bostadsmarknaden och dels kan de hjälpa till om någon vill sälja sin bostad för att flytta till Tegelbruket. I deras centralt belägna kontor har även ett showroom ställts i ordning för att visa bland annat utrustning och inredning i lägenheterna.

Inför uthyrningsstarten av lägenheterna i Hus A klockan 12 den 19 maj 2017 var webbplatsen väl uppsäkrad kapaci-

tetsmässigt för att klara en stor anstormning. Men intresset var ännu större än vad vi hade kunnat förvänta oss. Efter några minuter hade sajten blivit överbelastad och det krävdes en del åtgärder för att få igång den igen. 500 ansökningar kom in på bara några timmar.

I mitten av november var det dags att börja hyra ut lägenheterna i Hus B. Denna gång med ännu bättre tekniska förberedelser. Även om trycket inte blev lika stort som i maj kom det in betydligt fler ansökningar än det fanns tillgängliga lägenheter.

Uthyrningen av Hus C påbörjas under sommaren 2018.

Lidl flyttar in

Under året tecknades ett avtal med Lidl som bygger en stor matvarubutik i området under 2018. För de boende innebär det att alla nödvändiga dagligvaror kommer att finnas tillgängliga genom att bara ta hissen ner till gatuplanet.

Ytterligare ett avtal tecknades under 2017, denna gång med Riksbyggen. De kommer att ansvara för den tekniska och ekonomiska förvaltningen av husen. Ägare till fastigheterna efter att de färdigställts är Gekås.

5

Tegelbruket i Halmstad

Samarbete på bästa sätt

När man ska genomföra ett storskaligt bostadsprojekt som Tegelbruket, och arbeta ihop i fyra år, är det viktigt att välja rätt partner. Speciellt när resan inte är spikrak. Järngrinden och Tornstaden har hittills tillsammans lotsat ett utmanande projekt från detaljplanskede till inflyttning i den första etappen. Vilja, engagemang och respekt har lagt grunden till ett lyckat samarbete.

Byggentreprenaden för Tegelbruket i Halmstad handlades upp i ett tidigt skede. Detaljplanen skickades ut till flera byggentreprenörer och vi bad var och en att komma in med ett förslag på bebyggelse och en prislapp på projektet.

– Bland de förslag som lämnades in bedömde vi att Tornstaden presenterade det bästa alternativet för ett stort hyresrättsprojekt som Tegelbruket, berättar Tobias Johansson, transaktions- och projektansvarig på Järngrinden.

Avtal tecknades och vi började projektera gemensamt utifrån Tornstadens förslag. Stommen beställdes och ett antal underentreprenörer kontrakterades.

– Då kom ett bakslag som vi absolut inte haft med i beräkningen. Halmstads kommun, som vi haft en dialog med under flera år, ansåg inte att den exteriöra utformningen uppfyllde gestaltningsprogrammets krav. Där och då fick vi ytterligare bekräftelse på att vi valt rätt samarbetspartner när både Tornstaden och deras kontrakterade underentreprenörer ställde upp till 100 procent för att lösa problemet. Vi hade kunnat hamna i en besvärlig situation, men i stället lade vi grunden till ett ännu starkare samarbete.

– För oss var det självklart att kroka arm med Järngrinden och vara proaktiva i den här situationen. Vi gjorde en analys av vad som inte fick förändras i husets stomsystem

respektive installationssystem för att kunna bibehålla de förutsättningar som stomleverantör och installatörerna hade baserat sina anbud på. Utifrån de prioriteringarna tittade vi på hur vi kunde möta kommunens krav, förklarar Lars Söderberg, avdelningschef på Tornstaden.

Klartecken för nytt förslag

Arkitektfirman Semrén & Månsson fick i uppdrag att rita om Tegelbruket. Den nya utformningen presenterades för Halmstads kommun och godkändes. Hösten 2016 kunde äntligen det första spadtaget tas. En bra början enligt Tobias men fortfarande har det krävts en hel del planering och kontakter med kommunen under resans gång.

– Exempelvis har vi fått dela upp projektet i flera olika bygglov och startbesked, bland annat för grund, stomme och fasad. Jag upplever att Tornstaden haft stor förståelse och varit lösningsorienterade inför för de utmaningar vi som byggherre stöter på i en sådan här process och att vi tillsammans har lotsat projektet framåt.

Tegelbruket är ett omfattande projekt. När detta skrivs i april 2018 är det första av de tre husen färdigbyggt. Under tre veckors tid flyttar hyresgästerna in i de 110 lägenheterna enligt ett detaljerat schema.

– Det är en oerhört stor volym som levereras på ett bräde. Personligen har jag aldrig varit med om att färdigställa så många lägenheter samtidigt, men alla inblandade har gjort ett fantastiskt jobb inför slutbesiktningen men också med att snabbt åtgärda de anmärkningar som fanns, konstaterar Lars.

– Jag vill nog påstå att ett strukturerat arbete från dag ett har lagt grunden till att hela projektet blivit så lyckat. Tornstaden har tydliga rutiner och ordning i allt från det dagliga arbetet på plats till avstämningar och ekonomirapportering. Tidplanen har hållit liksom de ekonomiska ramarna. Arbetsplatsen har fungerat föredömligt när det gäller framdrift och planering av de olika underentreprenörernas arbeten. Även säkerhetsmässigt har allt fungerat mycket bra, säger Tobias.

Två hus återstår

När de två återstående husen nu ska färdigställas finns en hel del erfarenhet att ta med sig från det första. De tre husen är identiska, såväl till exteriören som till lägenhetsfördelning och planlösningar.

– Även om mycket av framdriften har skett parallellt finns det givetvis många fördelar med att vi nu upprepar många moment från det första huset. En annan stor fördel i ett projekt av den här omfattningen är kontinuitet i organisationen – både vår egen och de underentreprenörer som är involverade. Ju mer vi lär känna varandra, desto bättre flöde får vi i arbetet, säger Lars.

Våren 2019 ska det sista huset vara klart för inflyttning. Ett år kvarstår av samarbetet kring Tegelbruket som nu har pågått i tre år.

– På ett personligt plan har det varit fantastiskt kul att få vara med om att utveckla det här projektet. Vi började med ett väldigt nedgånget industriområde och kommer att lämna efter oss ett attraktivt bostadsområde med hus som syns över hela Halmstad. På ett yrkesmässigt plan har det varit en förmån att få arbeta med Järngrinden. Jag skulle vilja påstå att ett signum för hela projektet har varit att båda parter haft respekt för varandras affär, fortsätter Lars.

Tobias instämmer.

– Det har varit både tagande och givande hela vägen, precis som det ska vara i ett samverkansprojekt.

från vänster: Ulf Lindblad, projektledare Järngrinden, Jan Edlund, vd Tornstaden, Lars Söderberg, avdelningschef Tornstaden (överst), Peter Löwenmark, platschef Tornstaden och Tobias Johansson, projektutvecklare Järngrinden.

Pågående projekt

Just nu pågår och planeras flera byggprojekt på olika håll i landet. På de följande sidorna kan du läsa mer om våra pågående nybyggnadsprojekt.

Ekbäcken

Loft 46

Efter framgången med Pallas Roof utvecklar Järngrinden ännu ett takboende, bostadsrättsföreningen Loft 46 i kvarteret Saturnus i centrala Borås. Bostäderna – totalt 31 bostadsrätter i tre plan – byggs ovanpå det befintliga huset. Förutom spännande utformning i ett attraktivt och centralt bostadsläge erbjuder bostäderna i brf Loft 46 närhet till hela citys utbud och utsikt över stadens takåsar, Stadsparken, Viskan och bort mot Sandwalls plats.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 31 bostadsrätter
ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 100 %
BYGGSTART: 2018
BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

loft
46

Angered/Göteborg

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 19 bostadsrättsradhus
ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 100 %
BYGGSTART: 2017
BYGGENTREPRENÖR: Falkenbergs Bygg & Entreprenad

I Angered i Göteborg utvecklas ett helt nytt område bestående av 300 bostäder. Järngrinden uppför här 19 radhus i en bostadsrättsförening. Närheten till natur, service och bra kommunikationer gör bostadsrättsföreningen Ekbäcken till ett boende som passar de flesta åldrar och livssituationer.

Eftersom det finns både förskola, skola och närhet till fritidsaktiviteter för barnen i närheten av Ekbäcken passar kvarteret bra för barnfamiljer med små och större barn.

Borås

Loft 46

Tegelbruket i Halmstad

På det gamla tegelbruksområdet Slottsmöllan vid Halmstads norra infart byggstartades 330 hyresrätter under 2016.

Projektet är utvecklat av Järngrinden och har avyttrats till Gekås AB som blir långsiktig tagare och förvaltare av hyresfastigheterna efter färdigställandet.

Bostadsområdet Tegelbruket kommer att bestå av tre byggnader på vardera sexton våningar. Lägenheterna får en hög miljöprofil, de byggs bland annat för att klara en energianvändning som ligger under 60 kW per kvadratmeter och år. Utöver lägenheterna byggs 5 000 kvm kommersiella ytor för livsmedelsbutik och annan närservice.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 330 hyresrätter
KOMMERSIELLA YTOR: 5 000 kvm
ARKITEKT: Semrén & Månsson, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 100 %
BYGGSTART: 2016
BYGGENTREPRENÖR: Tornstaden

Nya Särö 1 och 2

Kungsbacka

Byggnationen av Nya Särö inleddes under 2017. Området kommer att innehålla 106 lägenheter, fördelat på bostadsrätter och hyresrätter.

Samtidigt som området förtäts med bostäder planerar kommunen att utveckla och modernisera hela centrumområdet med större ytor för handel och kontor och ge hela området en mer modern och levande framtoning.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 68 bostadsrätter och 38 hyresrätter

ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 1/3, Mjöbäck's Entreprenad 1/3, Hundra fastigheter 1/6 och Kosen 1/6

BYGGSTART: 2017

BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Marmorlyckan 1, 2 och 3

Varberg

Under 2012 utlyste Varbergs kommun en markanvisningstävling för en tomt på Marmorgatan. Det vinnande förslaget, Marmorlyckan, lämnades in gemensamt av Järngrinden och Mjöbäcks Entreprenad.

Färdigbyggt kommer kvarteret att innehålla 180 lägenheter fördelade på bostäder såväl av radhustyp som traditionella flervåningshus och trygghetsboende. Även upplåtelseformerna varierar inom kvarteret. Området kommer att utformas med ett tydligt miljöfokus. Husen byggs för att klara miljöcertifiering enligt Miljöbyggnad och bland annat kommer de att förses med solpaneler.

I juni 2016 vann den nya detaljplanen laga kraft och vi planerar för byggstart under senvåren 2018.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 90 bostadsrätter i punkthus, radhus och parhus.

90 hyresrätter i punkthus.

ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 % och Mjöbäcks Entreprenad 50 %

BYGGSTART: 2017

BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Gripen 1 och 2

Örebro

Järngrinden och Mjöbäck's Entreprenad har vunnit en markanvisningstävling i Örebro i området Södra Ladugårdsängen där vi nu bygger 146 lägenheter i två etapper. Utvecklingen av Södra Ladugårdsängen påbörjades 1992 i samband med bostadsmässan Bo92. Redan då planerades för ett hållbart bostadsområde med en hög miljöprofil.

Båda etapperna byggstartades under 2017.

PROJEKTFAKTA GRIPEN 1

ANTAL LÄGENHETER: 84 bostadsrätter
ARKITEKT: Semrén & Månsson, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %
och Mjöbäck's Entreprenad 50 %
BYGGSTART: 2017
BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

PROJEKTFAKTA GRIPEN 2

ANTAL LÄGENHETER: 62 bostadsrätter
ARKITEKT: Semrén & Månsson, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %
och Mjöbäck's Entreprenad 50 %
BYGGSTART: 2017
BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Brearedslyckan 2

Varberg

Tillsammans med Mjölbackens Entreprenad bygger Järngrinden projektet Brearedslyckan etapp 2 i södra Varberg. Projektet omfattar totalt 42 bostadsrätter och består av ett punkthus i 5 våningar och två hus i vinkel med 3 våningar. Mellan husen ligger en skyddad innergård. Brearedslyckan ligger bra till – nära förskolor, skolor, handel och inte minst till havet och stranden.

Brearedslyckan 2 ingår i en större utbyggnad av Brearedsområdet. I utbyggnaden ingår även redan färdigställda Brearedslyckan 1, som omfattar 35 bostadsrätter samt Marmorlyckan 1, 2 och 3.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 42 bostadsrätter
ARKITEKT: Semrén & Månsson, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %
och Mjölbackens Entreprenad 50 %
BYGGSTART: 2017
BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Planerade projekt

Här hittar du våra projekt inom nyproduktion som just nu planeras. Projekten omfattar allt från spektakulära byggnader på höjden till mindre naturnära bostadsområden och förtätningsprojekt. Läs mer om projekten och var de befinner sig i planeringsprocessen på vår hemsida.

PALLAS TOWER

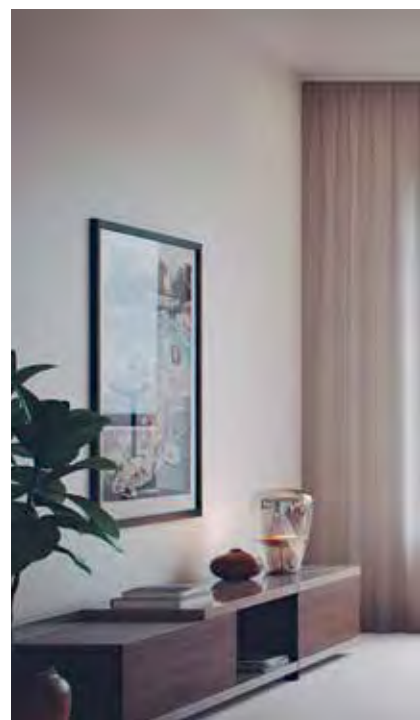
Mitt i centrala Borås har förvandlingen av Pallas-huset till ett modernt köpcentrum kompletterat med 40 spännande takbostäder avslutats. Samtidigt pågår arbetet med det intilliggande höghuset – Pallas Tower – som med 33 våningar och drygt 130 bostäder blir en imponerande profilbyggnad för hela Borås. Pallas Tower ritas av en välkänd svensk arkitektbyrå, Tengbom Arkitekter, och lägenheterna anpassas till ett modernt helhets-tänkande där funktion, material och utsikt är självklara och viktiga delar.

Lägenheterna planeras för att maximera utsikten över Borås centrala delar, Viskan och Stadsparken, som ligger alldeles intill. De fina vyerna och närheten till vatten, grönska och himmel är tillsammans med det unikt centrala läget och bra parkeringsmöjligheter några av de

starkaste skälen till att flytta till Pallas Tower. Grunden är gjuten i samband med ombyggnaden av Pallasfastigheten. Detaljplanen blev klar under 2017. Försäljningen av lägenheterna planeras påbörjas under hösten 2018.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: ca 130 bostadsrätter
ARKITEKT: Tengbom Arkitekter
grundkoncept Alessandro Ripellino Arkitekter
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %
och Cerner Fastigheter 50 %
PLANERAD BYGGSTART: 2019

KOMMANDE PROJEKT

Hugin

Borås

Hugin ligger mitt i centrala Borås. Här kommer man att kunna bo bekvämt nära livsmedelsbutik, restauranger, detaljhandel och stadsliv och dessutom nära till Högsolan och Simonsland. Ett skyddat och attraktivt läge för de flesta åldersgrupper. I kvarteret planeras för 58 bostadsrätter i olika storlekar i en tegelklädd huskropp med fyra trapphus med fem bostadsplan i varje, varav det översta har en något indragen takvåning.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 58 bostadsrätter

ARKITEKT: Tengbom Arkitekter

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 37,5 %, Cernera Fastigheter 37,5 %, Jofast 25 %

PLANERAD BYGGSTART: 2020

Grönskan

Källtorp/Göteborg

Vid före detta Renströmska sjukhuset i Östra Källtorp, endast 10 minuter med buss från centrala Göteborg, planeras utveckling av ett större område där Järngrinden och sex andra byggherrar medverkar.

Järngrindens del i projektet kallas Grönskan och innefattar 68 bostadsrätter. Byggstart planeras till 2019.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 68 bostadsrätter

ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 100 %

PLANERAD BYGGSTART: 2019

Bergdalsterrassen

Borås

Under 2011 förvärvades två hyresfastigheter på Bergdalen i Borås. Ytterligare grannfastigheter förvärvades under 2014 och 2016. Tanken är att de befintliga husen ska rivas för att ge plats åt ett nytt bostadskvarter med 86 lägenheter.

Hösten 2014 bjöds tre arkitektfirmor in till en charette. Syftet var att förutsättningslöst och i samråd titta på kvarterets möjligheter. Varje arkitektfirma fick sedan lämna in ett förslag till utformning. Vi har där- efter valt att gå vidare med det förslag som Semrén & Månsson utformat. Detaljplanearbetet pågår.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 112 bostadsrätter

ARKITEKT: Semrén & Månsson, Göteborg

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %
och Mjölbackens Entreprenad 50 %

PLANERAD BYGGSTART: 2019

Gripen 3

Örebro

Järngrinden och Mjölback's Entreprenad har vunnit ytterligare en markanvisningstävling på Södra Ladugårdsängen i Örebro. Utöver de 146 lägenheter som byggstartas under 2017 kommer vi i en tredje etapp att bygga 94 bostadsrätter med trolig byggstart under 2019.

I kvarteret planeras också för kommersiella ytor i form av mindre butiker, caféer och liknande småskalig verksamhet som med ett bra läge bidrar till att skapa ett levande kvarter.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 94 bostadsrätter
ARKITEKT: Semrén & Månsson, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %
och Mjölback's Entreprenad 50 %
PLANERAD BYGGSTART: 2019

Sjögläntan

Haninge

I Haninge har Järngrinden och samarbetspartnern Mjögäcks Entreprenad vunnit en markanvisning för kvarteret Sjögläntan med drygt 200 bostäder intill Gamla Nynäsvägen. I kvarteret blandas såväl upplåtelseformer som lägenhetsstorlekar för att möta de skiftande behov som finns på bostadsmarknaden. Bostadsområdet anpassas till en urban, hållbar livsstil med naturliga träffpunkter för de boende och goda förutsättningar för att minimera bilanvändandet. Bland annat planeras för möjlighet till odling både i växthus och utomhus samt ett cykelkök. Det finns även ett antal lägenheter för trygghetsboende med tillhörande gemensamma utrymmen. Projektet genomförs etappvis.

Handen ligger i Haninge kommun, 20 kilometer söder om Stockholm. Det är ett expansivt område med goda kommunikationer, kulturhus och utbildningscentra med såväl gymnasium som KTH-utbildningar. Här finns också ett köpcentrum med över 100 butiker, restauranger och annan service.

PROJEKTFAKTA

ANTAL BOSTÄDER: 146 bostadsrätter och 75 hyresrätter

ARKITEKT: Krook & Tjäder, Göteborg

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 % och Mjögäcks Entreprenad 50 %

PLANERAD BYGGSTART: 2019

Hästhoven

Borås

Sedan flera år tillbaka äger vi en tomt på stadsdelen Bergsäter i Borås. Ursprungligen förvärvades den för att ge möjlighet till en utbyggnad av en intilliggande kontorsfastighet, som Järngrinden också äger. Den utbyggnaden är inte längre aktuell, därför har vi ansökt om en detaljplaneändring för att få möjlighet att bygga bostäder där i stället.

Detaljplanearbetet har inletts och utredningar om buller och geotekniska förutsättningar har genomförts.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 65 bostadsrätter

ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 100 %

PLANERAD BYGGSTART: 2019

Gulmåran

Borås

Tillsammans med Genova Property Group äger Järngrinden en fastighet i kvarteret Gulmåran på Bergsäter i Borås. Parterna planerar för att rusta upp och vidareutveckla området, både vad gäller handel och bostäder. Idag är bland annat Coop och Dollarstore hyresgäster i fastigheten

Fastigheten är på 13 500 kvm och den totala markytan är 39 000 kvm. Här finns goda förutsättningar för ytterligare kommersiella ytor men framför allt för bostäder. Läget är mycket bra nära centrala Borås.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: ca 250

KOMMERSIELLA YTOR: ca 13 500 kvm

ARKITEKT: Krook & Tjäder

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %
och Genova Property Group 50 %

PLANERAD BYGGSTART: 2022

Bjärred Centrum

Lomma

Järngrinden och Mjölback's Entreprenad har fått en markanvisning i Bjärreds centrum, strax norr om Malmö. Projektet omfattar ett halvcirkelformat hus runt centrumtorget kompletterat med radhus på andra sidan gatan. Totalt planeras för 53 lägenheter samt lokaler för café, restaurang och butiker. Området får en grön profil med sedumtak och solceller.

Projektet är Mjölback's Entreprenads och Järngrindens första gemensamma projekt i Skåne. Genom att bygga både lägenheter och radhus möter vi det behov som finns av olika typer av bostäder, och det blir en naturlig blandning av yngre, äldre och barnfamiljer som flyttar in.

PROJEKTFAKTA

ANTAL BOSTÄDER: 53 lägenheter och radhus
ARKITEKT: Krook & Tjäder, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %
och Mjölback's Entreprenad 50 %
PLANERAD BYGGSTART: 2019

Elverket

Södertälje

I Södertälje har Järngrinden tillsammans med Mjölback's Entreprenad vunnit en markanvisningstävling. Anvisningen omfattar ca 150 bostäder i ett attraktivt läge.

PROJEKTFAKTA

150 BOSTÄDER
PROJEKTÄGARE:
Järngrinden 50 % och
Mjölback's Entreprenad 50 %

Dammkullevägen

Brämhult

På Dammkullevägen i nära anslutning till gamla Brämhult planerar Järngrinden i samarbete med HusArvid byggnation av 20 villor.

PROJEKTFAKTA

20 VILLATOMTER
PROJEKTÄGARE:
Järngrinden 50 % och
HusArvid 50 %

Bogesund

Ulricehamn

I området Bogesund i Ulricehamn planerar Järngrinden i samarbete med HusArvid att uppföra 16 radhus. Detaljplanarbetet är än så länge i ett tidigt skede.

PROJEKTFAKTA

16 RADHUS
PROJEKTÄGARE:
Järngrinden 50 % och
HusArvid 50 %

Tegelbruket II

Halmstad

I direkt anslutning till det område där vi nu påbörjar byggandet av 330 hyresrätter har Järngrinden förvärvat ytterligare 100 000 kvm mark. Här planerar vi för ytterligare bostäder. Begäran om ändring av detaljplan är inlämnad.

PROJEKTFAKTA

PROJEKTÄGARE:
Järngrinden 100 %

Australien

Ulricehamn

I centrala Ulricehamn planerar Järngrinden tillsammans med Stadsporten att utveckla 25 bostäder. Området ligger mitt i centrum och bjuder på direkt närhet till torget och fin utsikt över sjön Åsunden.

PROJEKTFAKTA

25 BOSTADSRÄTTER
ARKITEKT: QPG Arkitekter
PROJEKTÄGARE:
Järngrinden 50 % och
Stadsporten 50 %,

Färdigställda projekt

PALLAS OFFICE

Borås

Den sista etappen av ombyggnaden av Pallas-fastigheten är en kontorsdel på 2 600 kvm som stod klar för inflyttning i slutet av 2017. På översta planet har Järngrinen flyttat in och bland de övriga hyresgästerna återfinns Woocode och TF Bank.

PROJEKTFAKTA

KONTORSYTOR: 2 600 kvm

ARKITEKT: Alessandro Ripellino Arkitekter och Tengbom Arkitekter

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 % och Cerner Fastigheter 50 %

BYGGSTART: 2015

BYGGENTREPRENÖR: BRA Bygg

Pallas Roof

Borås

Pallashuset i centrala Borås är ett annorlunda bostadsprojekt. Högst upp i fastigheten, ovanpå parkeringsdäcken, har två våningsplan med 40 nya bostadsrättslägenheter byggts. Samtliga lägenheter ligger högre än takåsarna på de omkringliggande husen, varför utsikten över staden och Stadsparken är helt unik.

Lägenheterna har en genomgående hög standard vad gäller ytskikt och utrustning. Dessutom har varje lägenhet en stor och rymlig balkong. När försäljningsarbetet inleddes i september 2015 var intresset stort. På bara några veckor såldes alla lägenheter vilket överträffade alla förväntningar. Inflyttning skedde i februari 2017.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 40 bostadsrätter

ARKITEKT: Alessandro Ripellino Arkitekter
och Tengbom Arkitekter

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %
och Cernera Fastigheter 50 %

BYGGSTART: 2015

BYGGENTREPRENÖR: BRA Bygg

PALLAS SHOPPING

BORÅS

Nu har vi tillfört ytterligare shoppingkvaliteter till en stad som sedan århundraden tillbaka har handeln i generna. Fastigheten Pallas ligger mitt i hjärtat av Borås och ägs av Järngrinden och Cernera.

Pallashuset byggdes ursprungligen som ett Domusvaruhus och stod klart 1971. Vi har nu genomfört en total upprustning och ombyggnad av Pallashuset. Med en helt ny planlösning som öppnar upp fastigheten i alla riktningar skapas en attraktiv och luftig galleria.

Butiksytan omfattar 8 400 kvm. Två hyresgäster, Åhléns och Cervera, flyttade in i sina lokaler i slutet av 2016. Övriga hyresgäster – H&M, Joel Jolina, Rituals, Hjärterum, Glitter och PhoneIX samt en restaurang – har flyttat in under 2017.

Även parkeringsdäcken i Pallashuset med 380 p-platser har renoverats och öppnade igen den 31 januari 2017. Drift och service sköts av en extern operatör som bland annat satsat på en bemannad servicedisk med parkeringsvärd under de tider på dygnet när p-huset är som mest besökt.

PROJEKTFAKTA

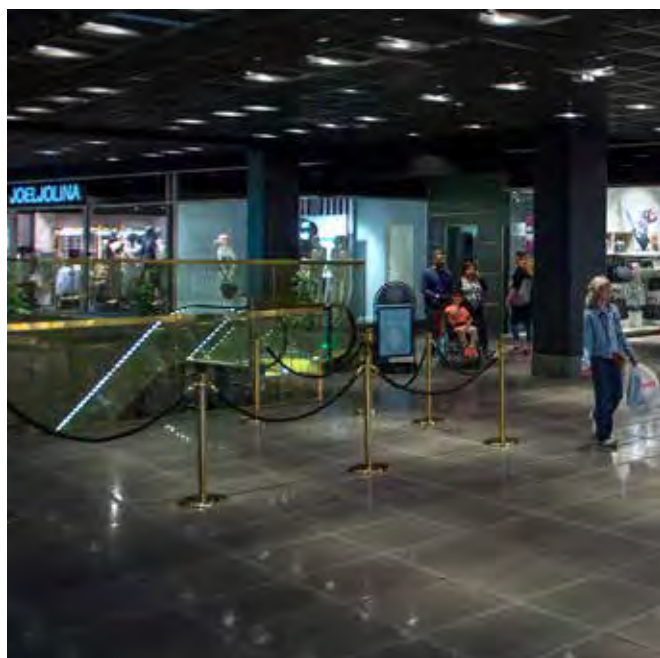
BUTIKSYTOR: 8 400 kvm

ARKITEKT: Alessandro Ripellino Arkitekter och Tengbom Arkitekter

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 % och Cernera Fastigheter 50 %

BYGGSTART: 2015

BYGGENTREPRENÖR: BRA Bygg

Brearedslyckan 1

Varberg

Strax utanför Varbergs centrum, nära havet, byggs Brearedslyckan i två etapper. Området ligger i direkt anslutning till Marmorlyckan, där Järngrinden och Mjöback planerar för ytterligare byggnation.

Ett etapp ett består av ett punkthus vid Breareds torg med 35 lägenheter. Huset var klart för inflyttning under hösten 2017.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 35 bostadsrätter

ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 % och Mjöback's Entreprenad 50 %

BYGGSTART: 2016

BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Asplyckan

Den 28 maj 2014 togs det första spadtaget till Asplyckan i centrala Borås. Namnet kommer från ett landeri som låg på platsen fram till 1970-talet, då det revs. Nu står det tre lamellhus här med 60 fina och stadsnära lägenheter där köparna flyttade in i december 2015.

Asplyckan är ännu ett gott exempel på hur vi genom vårt utvecklingsarbete tar tillvara en tomts fulla potential och skapar en boendemiljö utöver det vanliga. Utanför dörren finns hela Borås utbud av shopping, kultur och nöjesliv.

En detalj som förhöjer kvalitetskänslan är den konstnärliga utsmyckningen av fasadens sockel. Ett mönster i form av jättelöv är ingjutet i betongelementen. Lövdekoren fortsätter sedan upp längs väggarna och på de avskärmningar av glas som vetter ut mot gatan. Fasadskulptur kallar vi utsmyckningen och såvitt vi känner till är vi ensamma i Borås om den satsningen.

Trasten

Borås

I ett äldre bostadsområde i Villastaden i Borås har 19 rymliga bostadsrättslägenheter i kvarteret Trasten uppförts. Efter en lång planprocess inleddes rivningsarbetet av de tidigare byggnaderna under hösten 2015 och våren 2016 påbörjades byggandet.

Det centrala men ändå lugna läget är attraktivt liksom den höga kvaliteten på bostäderna. När försäljningen inleddes i slutet av 2015 såldes huvuddelen av lägenheterna på några få dagar.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 19 bostadsrätter
 ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg
 PROJEKTÄGARE: Järngrinden 100 %
 BYGGSTART: 2016
 BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Borås

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 60 bostadsrätter
 ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg
 PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %, Mjölbackens Entreprenad 50 %
 BYGGPERIOD: 2014 - 2015
 BYGGENTREPRENÖR: Tornstaden

Mathildeberg

I Krokslätt, mellan Guldheden och Mölndal, har Järngrinden uppfört 146 lägenheter i tre etapper mellan 2010 och 2014. Inom fastigheten ryms också parkeringsgarage, butikslokal, övernattningslägenhet och gemensamhetslokal. Mathildeberg bjuder på ett attraktivt boende med genomtänkt arkitektur i ett fördelaktigt läge med bra kommunikationer och närhet till flera matbutiker och vårdcentral.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 146 bostadsrätter
BYGGPERIOD: september 2010 – april 2014
ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 100 %
BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg AB

Trandareds Backe

Borås

Trandareds Backe stod klart under våren 2013 och var då slutsålt sedan länge. Trandared är en attraktiv stadsdel med all tänkbar service runt hörnet liksom ett av Borås största friluftsområden.

Under 2014 blev det klart att huset klarat den miljöcertifiering, Miljöbyggnad Silver, som det projekterades för. Det innebär låg energi-användning men också att höga krav på luftkvalitet, tysta lägenheter och sunda material uppfyllts.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 44 bostadsrätter

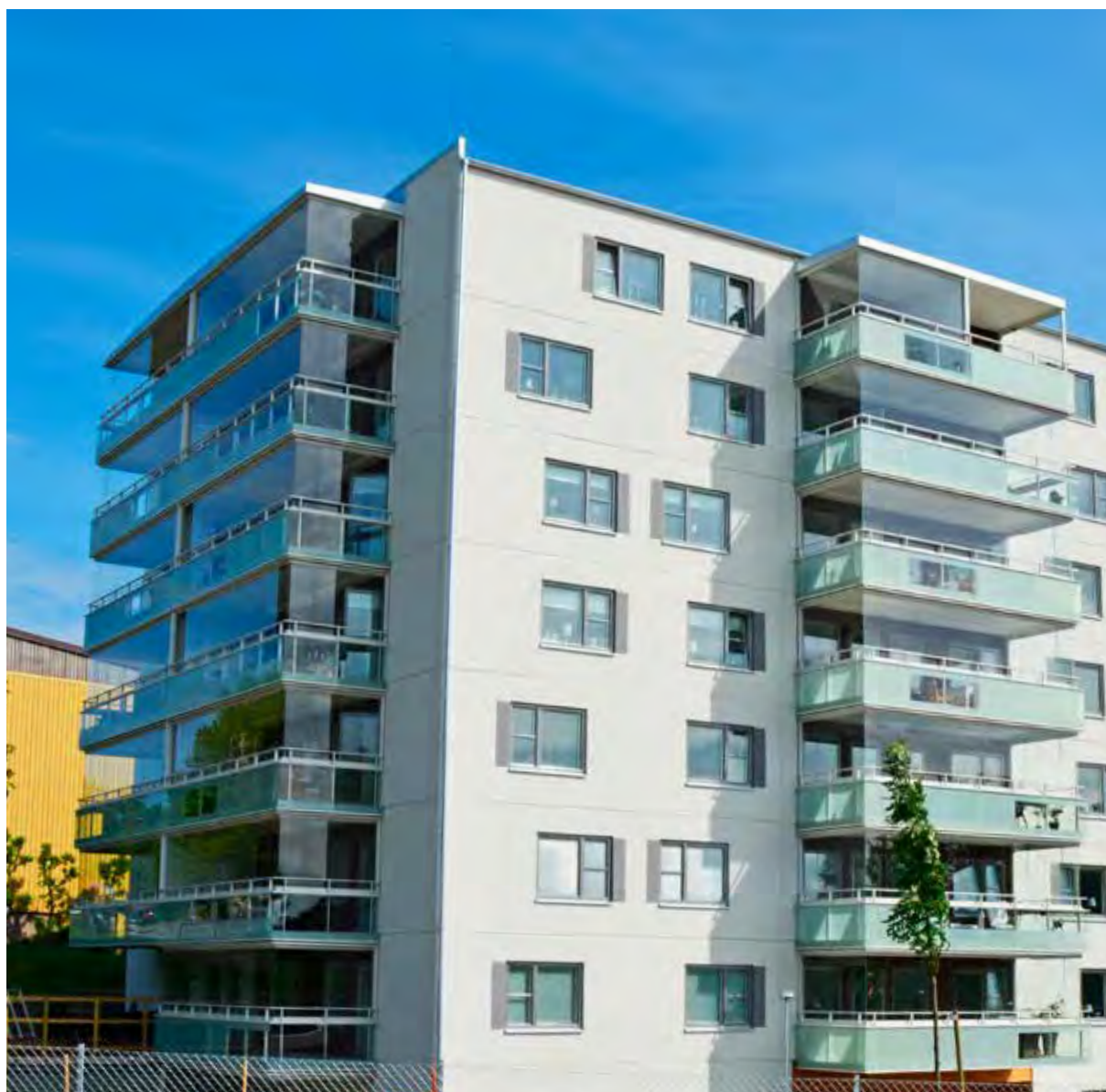
ANTAL GARAGEPLATSER: 20

BYGGPERIOD: augusti 2012 – maj 2013

ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 100 %

BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg AB

Ärlan

Ulricehamn

I centrala Ulricehamn byggstartade vi 14 lägenheter i kvarteret Ärlan under 2014. Efter ett sent överklagande avbröts byggnationen men efter en mindre justering, beviljades nytt bygglov för 12 lägenheter i början av 2016.

Kv Ärlan har ett fint läge, nära till shopping, stadsliv och kultur samt med gångavstånd till restauranger, strandpromenad och båtliv. Projektet genomfördes i samarbete med Stadsporten.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 12 bostadsrätter
ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %,
och Stadsporten 50 %
URSPRUNGLIG BYGGSTART: 2014
BYGGENTREPRENÖR: ByggArvid

Kolibrin

Borås

Kolibrin är ett fint exempel på modernt, småskaligt byggande som passar väl in i en omgivning från en helt annan tidsepok. De 14 lägenheterna ligger på bekvämt gångavstånd till centrala Borås men ändå i ett tyst och lugnt bostadsområde.

Lägenheterna, som håller en hög standard, var mycket eftertraktade. Inflyttning skedde i juni 2014.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 14 bostadsrätter
ANTAL GARAGEPLATSER: 11
BYGGPERIOD: juni 2013 – juni 2014
ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 100 %
BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Söderport

Borås

På Borås paradgata Allégatan har Söderport uppförts. Hela fastigheten är utformad med hög standard på lägenheterna. I huset finns också en spaavdelning med bubbelpool och bastu samt en gemensam solterrass.

I husets entréplan finns en restaurang/bar.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 33 bostadsrätter
PARKERINGSGARAGE: 35 p-platser
BYGGPERIOD: april 2011 – januari 2013
ARKITEKT: GAJD arkitekter, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %, Gota Media 50 %
BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Borgen

Borås

Mitt i Borås, ligger Borgen. Med starka roströda nyanser på fasaden och mörka fönsterpartier syns huset tydligt samtidigt som det harmonierar väl med den kringliggande äldre bebyggelsen.

Det centrala läget var den stora intresseväckaren när lägenheterna först började säljas med den höga boendestandarden som avgörande faktor. I Borgen samsas såväl äldre som yngre familjer som valt att bo mitt i staden.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 30 bostadsrätter
PARKERINGSGARAGE: 35 p-platser
BYGGPERIOD: maj 2010 – juni 2011
ARKITEKT: QPG Arkitekter, Göteborg
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %
CA Fastigheter 50 %
BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Lorensberg

Varberg

Mitt i Varberg har vi uppfört 160 lägenheter under en treårsperiod. Det centrala läget har ställt stora krav på planering och logistik under produktionstiden. Dessutom har 53 000 kbm berg sprängts bort för att bereda plats för ett stort parkeringsgarage med över 600 parkeringsplatser. Varberg är en växande stad med stor inflyttning och lägenheterna sålde slut relativt omgående.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 160 bostadsrätter
PARKERINGSKUS: 638 p-platser
BYGGPERIOD: september 2010 – juli 2013
ARKITEKT: Fredblad Arkitekter, Halmstad
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %, Mjölback's Entreprenad 50 %
BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Eken

Bollebygd

I Bollebygd, mellan Borås och Göteborg, har Järngrinden uppfört 27 bostadsrätter. Bollebygd har vuxit under en lång rad år men främst är det enfamiljshus som har byggts tidigare. Efterfrågan var därför stor.

Lägenheterna är byggda enligt byggentreprenören Wästbyggs koncepthusmodell. Det innebär att prisnivån relativt sett kunde hållas nere utan att ge avkall på boendestandard och kvalitet. Husen är också byggda för effektiv energianvändning, vilket bidrar till låga boendekostnader över tid.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 27 bostadsrätter
BYGGPERIOD: april 2006 – dec 2007
ARKITEKT: Molén Arkitekter i Lund
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 100 %
BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Eklunden

Ytterby

Ytterby är ett samhälle strax väster om Kungälv nära havet. Här har Järngrinden uppfört bostadsrätter i form av enplans radhus som smälter in i ortens övriga småskaliga bebyggelse.

De ljusa och fräscha radhusen har uteplatser i två väderstreck. För de boende finns även tillgång till relaxrum med bastu samt hobbyutrymmen.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 20 bostadsrätter
BYGGPERIOD: maj 2008 – juni 2009
ARKITEKT: Creacon Arkitekter, Borås
PROJEKTÄGARE: Järngrinden 100 %
BYGGENTREPRENÖR: Mjöbäcks Entreprenad

Söderstaden

Kungsbacka

Söderstaden är ett av våra största projekt med 331 lägenheter fördelade på fyra kvarter. Tre av husen innehåller bostadsrätter medan det fjärde består av hyresrätter.

Med Söderstaden fick Kungsbacka ett helt nytt bostadsområde i en mycket attraktiv del av staden – centralt men ändå i lugna omgivningar alldeles intill Kungsbackaån. Söderstaden tilldelades Kungsbacka kommuns arkitekturpris 2010.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 252 bostadsrätter, 79 hyresrätter

BYGGPERIOD: augusti 2006 – juni 2010

ARKITEKT: Liljewall Arkitekter, Göteborg

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 1/3, Mjöbäck's Entreprenad 1/3, AB Hundra 1/6, AB Kosen 1/6

BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Tuppen

Borås

Precis intill Borås största park, Annelundsparken, ligger Tuppen på en tyst och lugn återvändsgata. Centrala Borås ligger några få kvarter bort liksom Kulturhuset med teater, bibliotek och konstmuseum.

Från de översta våningsplanen kan man se ut över stora delar av Borås. Här finns också lite större möjlighet till utevistelse på de väl tilltagna balkongerna. Huset är väl disponerat och lägenheterna ljusa och fina.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 26 bostadsrätter

BYGGPERIOD: maj 2008 – juni 2009

ARKITEKT: Creacon Arkitekter, Borås

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %, Mjöbäck's Entreprenad 50 %

BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Minerva

Borås

Kvarteret Minerva är ett av få kvarvarande trähus i centrala Borås som är byggt i den så kallade Karl Johanstilen, den byggnadstyp som fastställdes i 1830 års stadsplan efter Borås sista stadsbrand.

Fastigheten har genomgått en totalrenovering men med huvudsakligen bibehållen exteriör. Ytterligare ett våningsplan har byggts till på en del av fastigheten. Vid renoveringen gjordes även invändiga anpassningar till fastighetens hyresgäster, Macstore och Gastronomi 11.

PROJEKTFAKTA

BUTIKS- / KONTORSLOKALER: 900 kvm

RENOVERAT: maj 2012 – nov 2012

ARKITEKT: DTH Arkitekter, Borås

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %, Cernera Fastigheter 50 %

BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Valhall

Borås

Den ursprungliga tegelbyggnaden uppfördes 1880, som en av många syfabriker i Borås. Sömnad bedrevs också innanför väggarna i nästan hundra år. Efter en brand 1998 revs huset för att ge plats åt nya fina bostadsrätter.

Modernt och fint på insidan men exteriört behölls mycket av den gamla stilen. Bland annat byggdes fasaden upp av tegel och fönstren mot gatan fick den ursprungliga välvdade formen. Valhall är Järngrindens allra första egenutvecklade bostadsprojekt.

PROJEKTFAKTA

ANTAL LÄGENHETER: 14 bostadsrätter

BYGGPERIOD: april 2006 – dec 2007

ARKITEKT: Molén Arkitekter i Lund

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 50 %, Borås Fastighetsförvaltning 50 %

BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Hästhoven

Borås

Under hösten 2005 inleddes byggnationen av ett nytt och modernt huvudkontor för Wästbyggkoncernen på Bergsåter i Borås. Sommaren därpå skedde invigningen i samband med företagets 25-årsjubileum.

Fastigheten kvarstår i Järngrindens ägo efter den avyttring av Wästbygg AB som skedde under 2013. Hyresgäst är även fortsättningsvis Wästbyggkoncernen i sin nuvarande form.

PROJEKTFAKTA

KONTORSFASTIGHET: 1 330 kvm

BYGGPERIOD: nov 2005 – juni 2006

ARKITEKT: Creacon Arkitekter, Borås

PROJEKTÄGARE: Järngrinden 100 %

BYGGENTREPRENÖR: Wästbygg

Årsredovisning och koncernredovisning för *räkenskapsåret 2017*

Järngrinden AB, org nr 556645-7221

Styrelsen och verkställande direktören avger följande årsredovisning och koncernredovisning.

Kommentar från styrelseordföranden	71
Förvaltningsberättelse	71
Koncernresultaträkning	75
Koncernbalansräkning	76
Kassaflödesanalys för koncernen	78
Moderbolagets resultaträkning	79
Moderbolagets balansräkning	80
Kassaflödesanalys för moderbolaget	82
Noter, gemensamma för moderbolag och koncern	83
Underskrifter	99
Vi som jobbar på Järngrinden	100

*Om inte annat särskilt anges, redovisas alla belopp i kronor.
Uppgifter inom parentes avser föregående år.*

När vi nu har 2017 i backspegeln skulle jag vilja lyfta fram fyra punkter som jag ur mitt perspektiv som styrelseordförande ser som extra viktiga för Järngrindens fortsatta utveckling.

Den första är resultatet. Helt planenligt redovisar vi ett stabilt resultat efter finansiella poster, 72 mkr, vilket är 21 mkr mer än 2016. Samtidigt vet vi att 2018 kommer att bli något av ett mellanår utifrån hur projektportföljens produktionscykel ser ut. Resultatet beräknas öka 2019 och 2020.

Som punkt två kommer en väsentlig eliminering av verksamhetens ekonomiska risk. Vi har avslutat Pallas Roof, Pallas Shopping och Pallas Office. Det har varit en lång resa, inte minst i den kommersiella delen av

projektet, men nu har vi gått i mål. Samtidigt har vi kommit långt med ytterligare ett stort och kostsamt projekt, Tegelbruket i Halmstad. Även om det inte är färdigställt än kan vi konstatera att kalkylen håller.

Tredje punkten är att vi har skaffat oss handlingsfrihet i det rådande osäkra läget på bostadsmarknaden. Vi har en strategiskt väl sammansatt projektportfölj där vi själva kan välja vilka projekt vi vill starta och vilka vi vill avvakta med – helt utifrån marknadsförutsättningar och efterfrågan. Det finns inga outnyttjade markförvärv som kostar pengar och vi är heller inte bundna till några tidplaner. Vi kommer att fortsätta projektera fram våra bostadsprojekt men kan därefter dra i handbromsen om de inte har förutsättningar att bli framgångsrika.

Sist vill jag lyfta det beslut som tagits om att bygga upp en förvaltningsportfölj som komplement till projektutvecklingsverksamheten. Med ett ben till att stå på blir verksamheten ännu tryggare. Nu är också rätt tid att ta det steget, både ur strategisk och marknadsmässig synvinkel. Företaget har en god likviditet, medel som ska användas till att göra Järngrinden ännu starkare.

Jag har också nyligen haft förmånen att få hälsa Hans Jacobson välkommen som ny styrelseledamot. På den nivå där Järngrinden nu befinner sig är det oerhört viktigt med särskild kompetens inom finansiering. Hans har ett långt förflutet i ledande positioner inom Nordea och kommer att bli en viktig resurs i detta arbete.

Ulf Öjerklint, styrelseordförande

Förvaltningsberättelse

Information om verksamheten

Järngrinden AB bildades 2003 men har i praktiken genom dotter- och koncernbolag bedrivit verksamhet sedan 1981. Bolaget bedriver direkt och/eller genom dotterbolag fastighetsutveckling, värdepappersrörelse, placering i intressebolag respektive utvecklingsbolag samt fastighetsförvaltning.

Ägarförhållanden

Bolaget ägs av Patrik Ivarson.

Koncernstruktur

Bolaget äger 100 procent i Järngrinden Fastighets AB, 556872-7860 och 100 procent i Järngrinden Projektutveckling AB, 556655-9281.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Vi redovisar för 2017 en omsättning i fastighetsutvecklingen i koncernen på 247,3 mkr (188,3 mkr). Vid en omräkning av hyresrättsprojekt i koncernen till nedlagd

produktionskostnad uppgår upparbetad försäljning till 577,1 mkr (318,3 mkr) och ett resultat efter finansnetto på 71,8 mkr (50,9 mkr).

Väsentliga händelser under och efter räkenskapsåret

Verksamheten har under 2017 varit fortsatt sysselsatt med att bland annat driva detaljplaner, delta i markanvisningstävlingar, utvärdera prospekt, färdigställa och överlämna projekt, planera befintliga projekt samt arbeta med uthyrning.

Under året har samtliga avdelningar marknad, ekonomi och projektutveckling förstärkts med var sin medarbetare. Antalet anställda inom koncernen uppgår efter detta till 13 personer. Samtliga anställda är sedan september 2017 anställda i Järngrinden Projektutveckling AB.

Under året har produktionsstart skett om totalt 184 bostäder. Under 2018 planeras för ytterligare produktionsstart om 260 lägenheter. Tillsammans med projekt som produktionsstartats tidigare innebär det att pågående produktion i hel- och delägda projekt under 2018 planeras uppgå till 670 lägenheter.

Koncernen hade per 2017-12-31 en bostadsrätt i eget lager (inga). Under 2017 har koncernen tillskapat sig potentiella byggrätter om ytterligare cirka 200 bostäder (470 bostäder) i hel- eller delägda projekt.

Under året har vi arbetat med att delta i olika markanvisningstävlingar. Vi har i samarbete med Mjölback's Entreprenad AB vunnit en markanvisning i Södertälje och en i Bjärred. Det handlar om att uppföra totalt cirka 200 lägenheter. Försäljningsstart planeras till 2019 med byggstart under 2019 – 2020.

Byggnationen för projekt Trasten i Borås med 19 stycken lägenheter påbörjades våren 2016. Inflyttning och överlämning till bostadsrättsföreningen skedde under hösten 2017.

I Varberg på Brearedslyckan pågår sedan 2016 produktion av 77 st lägenheter tillsammans med Mjölback's Entreprenad. Etapp 1 med 35 lägenheter blev inflyttningsklar i slutet av året och etapp två är inflyttningsklar våren 2019. Alla lägenheter är sålda.

I samarbete med Mjölback's Entreprenad driver vi två projekt i Örebro varav det första är indelat i två etapper om totalt 146 lägenheter, Gripen 1 och Gripen 2. Försäljningen av projektet har gått bra och endast ett fåtal lägenheter kvarstår med ett halvt år kvar till första inflyttning. Byggstart för dessa två etapper skedde under våren 2017.

Etapp 3, Gripen 3, om 94 lägenheter kommer att säljstartas under under senare delen av 2018.

I Särö driver Järngrinden tillsammans med Mjölback's Entreprenad, Kosen AB och AB Hundra Fastighetsförvaltning utveckling av ett bostadsprojekt omfattande 106 lägenheter. Projektet säljstartades under sommaren 2017 och byggstart skedde hösten 2017.

I kvarteret Marmorlyckan i Varberg blev detaljplanen klar för 180 lägenheter under 2016. Försäljningen har startat under 2017 med planerad byggstart hösten 2018.

Projektet Pallas (Åhlénshuset) i Borås samägs och drivs gemensamt av Järngrinden Projektutveckling AB och Cernera Fastigheter AB. Ombyggnation har skett av hela den kommersiella delen till en attraktiv galleria samt kontor. Helt färdigställt blir projektet sommaren 2018.

Projektet Pallas innehåller även ett bostadsprojekt där ca 130 lägenheter planeras genom byggnation av Pallas Tower om trettiofem våningar. Detaljplanen blev klar i augusti 2017 och planerad säljstart för bostadsprojektet är hösten 2018.

I augusti 2016 togs första spadtaget för projekt Tegelbruket i Halmstad. Projektet omfattar 330 hyresrätter i tre höghus med 16 våningar samt 5 000 kvm kommersiella ytor. Intresset för hyreslägenheterna är mycket stort och inflyttning i de första husen sker under april 2018 samt september 2018. Projektet kommer till sin helhet att vara färdigställt och inflyttat under våren 2019. Hela projektet är avyttrat till Gekås AB men drivs av Järngrinden.

I Angered säljstartade Järngrinden i slutet av 2017 det helägda projektet Ekbäcken med 19 st radhus. Byggstart sker under våren 2018 med planerad inflyttning sommaren 2019. Alla radhus är sålda.

I centrala Borås planeras i Brf Loft 46 byggnation av 31 stycken bostadsrätter på taket till fastigheten Saturnus. Projektet som säljstartades i mars 2018 har rönt stor uppmärksamhet och försäljningen har gått bra, i skrivande stund är 80 procent sålt, varför byggstart planeras under våren 2018.

I Göteborg planerar Järngrinden att uppföra 68 bostadsrätter i Östra Källtorp. Säljstart är planerad till hösten 2018 och byggstart till våren 2019.

Tillsammans med Mjölback's Entreprenad planerar Järngrinden att uppföra 146 bostadsrätter i två etapper i Haninge, projektet Sjögläntan. Även 75 stycken hyresrätter planeras i projektet. Försäljningsstart beräknas till hösten 2018 och byggstarten är beräknad till våren 2019.

I Borås planeras tillsammans med Mjölback's Entreprenad 112 lägenheter i projektet Bergdalsterassen i två etapper. Beräknad försäljningsstart är sommaren 2018 och byggstart är planerad till våren 2019.

I Bjärred har Järngrinden tillsammans med Mjölback's Entreprenad vunnit en markanvisningstävling och ska där uppföra 53 st lägenheter i två etapper.

I Borås planeras i kvarteret Hästhoven byggnation av ca 60 bostadsrätter. Försäljningsstart är beräknad till hösten 2019. Detaljplan har vunnit laga kraft i början av 2018.

Fastighetsförvaltningsrörelsen, Järngrinden Fastighets AB

Under året har samtliga förvaltningsfastigheter sålts internt inom koncernen till Järngrinden Fastighets AB och Myntkatten i Borås AB till ett värde av totalt 370,9 mkr inklusive pågående nyanläggningar om 184,3 mkr. Försäljning av andelar har skett till bokförda aktievärden, koncernmässig förlust om 24,9 mkr enligt not 8 elimineras i moderbolaget.

Fastigheten Fiberettan i Falkenberg har under året sålts till PAAA Kapital AB till ett underliggande fastighetsvärde av 120 mkr varav Järngrindens andel var 50 procent.

Totala hyresintäkter under 2017 var 16,4 mkr (11,9 mkr) och rörelseresultatet var -17,8 mkr (2,0 mkr) efter en nedskrivning av fastighet om -20 mkr.

Från och med 2018 redovisas intäkterna från förvaltningsfastigheterna i koncernen Järngrinden Fastighets AB, för att framöver ge en mer lättanalyserad bild av koncernen. Första riktiga verksamhetsåret blir 2018. Beräknade hyresintäkter är 25 mkr kommande 12 månader.

Fastigheter

Det bokförda värdet på bolagets fastigheter samt pågående nyanläggningar uppgår per 2017-12-31 till 0 mkr (0 mkr) och i koncernen till 409 mkr (379,5 mkr).

Miljöpåverkan

Koncernen

Bolag i koncernen bedriver ingen anmälningspliktig/tillståndspliktig verksamhet enligt miljöbalken.

Flerårsjämförelse

Koncernen (tkr)	2017	2016	2015	2014	2013*
Omsättning i projektutvecklings- verksamheten:					
- entreprenadrörelsen (2013, 8 mån)**	-	-	-	-	776 144
- fastighetsutveckling bostadsrättsprojekt	230 241	172 565	66 910	92 226	225 008
- hyresintäkter och övriga rörelseintäkter	17 012	12 061	16 169	15 823	12 947
- produktion vindkraft	26	3 671	5 332	1 023	-
Summa omsättning	247 279	188 297	88 411	109 072	1 014 099
Fastighetsutveckling					
- omräkning vid försäljning av hyresrätter utifrån upparbetad produktionskostnad	329 826	130 042	-	-	-
Total summa	577 105	318 339	88 411	109 072	1 014 099
Resultat efter finansiella poster					
- entreprenadrörelsen (2013, 8 mån)**	-	-	-	-	19 337
- fastighetsutveckling	94 522	54 366	29 332	2 594	35 387
- fastighetsförvaltning (inkl nedskrivning av fastighet 20 mkr år 2017)	-17 898	2 004	3 508	433	-38
- produktion vindkraft	-2 390	1 028	3 002	723	-
- avskrivning goodwill	-4 020	-4 020	-4 020	-4 020	-4 527
- försäljning andelar koncernföretag	-	-	-	-	78 080
- värdepappersrörelsen	1 609	-1 012	-4 819	-2 944	1 165
- övrigt	-	-1 441	-1 736	-5 100	-6 593
	71 823	50 925	25 267	-8 314	122 811
Balansomslutning	748 587	644 444	429 787	408 503	452 111
Redovisat eget kapital	317 293	250 338	216 378	196 781	230 153
Antal anställda***, st	13	10	9	7	99
Soliditet, %	42	39	50	48	51
Moderbolaget					
Nettoomsättning, tkr	7 025	7 222	6 468	6 494	1 370
Resultat efter finansiella poster, tkr	12 826	2 657	16 918	-7 039	-45 020
Balansomslutning, tkr	257 317	216 905	228 409	265 294	314 721
Soliditet, %	85,2	99,2	99,7	81,7	79,1

Nyckeltalsdefinitioner se not 1.

* Från och med 2013 redovisas upparbetad försäljning i bostadsrättsprojekten under Fastighetsutveckling i koncernredovisningen. Upparbetade kostnader i bostadsrättsprojekten redovisas under "Produktions- och försäljningskostnader" i koncernredovisningen. Härigenom erhålles en bruttoredovisning av resultatet i bostadsrättsprojekten som tidigare år nettoredovisats under "Resultat från andelar i koncern- och intresseföretag", ingen påverkan sker i eget kapital.

** Resultat samt omsättning från under året sålda bolag har inkluderats i koncernens resultaträkning för tiden fram till tidpunkten för avyttringen utifrån preliminärt upprättat bokslut per 2013-08-31.

*** Redovisade antal anställda avseende 2013 är ett snitt för 8 månader då även uppgift från under året sålda bolag inkluderats. Antal anställda i Järngrindenkoncernen per 2013-12-31 uppgår till 7 stycken.

Framtida utveckling

Vår ambition är att ha en produktionstakt som över tid ligger på 150 – 250 lägenheter per år. Regionen kring Borås, Göteborg och Halland, där vi i huvudsak är verksamma, är expansiv och har en positiv befolkningsutveckling. Det betyder att efterfrågan på nya bostäder kommer att vara fortsatt positiv. Målsättningen är att arbeta över ett något större geografiskt område. Projekten i Örebro, Haninge samt i Bjärred är exempel på en sådan utvidgning av vårt marknadsområde.

Under 2018 räknar vi med att produktionsstarta ytterligare 260 lägenheter (200) i hel eller delägda projekt. Under 2018 kommer därmed 670 lägenheter i hel och/eller delägda projekt att vara i produktion.

Bolaget har en i övrigt stark projektportfölj med ytterligare cirka 1 000 möjliga byggrätter i olika skeden.

Förslag till vinstdisposition

Till bolagsstämmans förfogande står följande vinstmedel:

Balanserade resultat	148 434 575
Årets resultat	9 184 559
	157 619 134

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så att:

– i ny räkning överförs	157 619 134
	157 619 134

Förändring av eget kapital

Koncernen	Aktie- kapital	Annat eget kapital och årets resultat	Summa	Totalt eget kapital
Eget kapital 2016-12-31:	61 661 600	188 676 565	250 338 165	250 338 165
Utdelning extra bolagsstämma	-	-5 000 000	-5 000 000	-5 000 000
Uppskrivning av anläggningstillgång	-	250 000	250 000	250 000
Uppskjuten skatt	-	-55 000	-55 000	-55 000
Årets resultat	-	71 759 521	71 759 521	71 759 521
Eget kapital 2017-12-31	61 661 600	255 631 086	317 292 686	317 292 686

Moderbolaget	Aktie- kapital	Fritt eget kapital	Summa eget kapital
Eget kapital 2016-12-31:	61 661 600	153 434 575	215 096 175
Utdelning extra bolagsstämma	-	-5 000 000	-5 000 000
Årets resultat	-	9 184 559	9 184 559
Eget kapital 2017-12-31	61 661 600	157 619 134	219 280 734

Koncernresultaträkning

	Not	2017	2016
	1, 2		
Fastighetsutveckling		230 267 513	176 235 979
Hysesintäkter		16 426 343	11 902 541
Övriga rörelseintäkter		585 583	158 500
Nettoomsättning	3	247 279 439	188 297 020
Produktions- och försäljningskostnader	4, 5	-216 842 881	-157 325 083
Administrationskostnader	6	-8 549 803	-11 148 044
Fastighetskostnader	7, 8	-10 927 869	-9 084 006
Nedskrivning av byggnad	7	-20 000 000	-
Övriga rörelsekostnader		-286 506	-
Rörelseresultat		-9 327 620	10 739 887
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från andelar i koncernföretag	9	51 584 225	43 207 370
Resultat från andelar i intresseföretag	10	31 864 925	-1 332
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	11	1 609 000	-1 012 410
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		1 705 726	659 377
Räntekostnader och liknande resultatposter		-5 613 296	-2 668 398
Summa resultat från finansiella investeringar		81 150 580	40 184 607
Resultat efter finansiella poster	3	71 822 960	50 924 494
Skatt på årets resultat	12	-63 439	-2 410 042
Årets resultat		71 759 521	48 514 452

Koncernbalansräkning

	Not	2017-12-31	2016-12-31
Tillgångar	1, 2		
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Immateriella anläggningstillgångar:			
Goodwill	4	19 652 757	23 672 757
Materiella anläggningstillgångar:			
Byggnader och mark	7	217 387 726	269 857 816
Byggnadsinventarier	13	-	1 538 039
Vindkraftverk	14	33 495 001	35 035 001
Inventarier, verktyg och installationer	15	8 620 223	2 032 021
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	16	191 265 383	109 642 484
		450 768 333	418 105 361
Finansiella anläggningstillgångar:			
Andelar i intresseföretag	17	1 246 448	1 268 567
Fordringar hos intresseföretag	18	30 735 161	5 622 831
Andra långfristiga värdepapper	19	2 659 000	1 050 000
Uppskjutna skattefordringar	20	3 833 059	3 832 639
Andra långfristiga fordringar	21	115 886 402	862 502
		154 360 070	12 636 539
Summa anläggningstillgångar		624 781 160	454 414 657
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Varulager mm:			
Lagerandelar i bostadsrättsföreningar		1 085 060	-
Pågående arbete för annans räkning		-	157 841
Projektutvecklingskostnader i pågående exploateringsprojekt	22	14 570 328	9 266 553
		15 655 388	9 424 394
Kortfristiga fordringar:			
Kundfordringar		2 976 187	9 331 707
Fordringar hos intresseföretag		4 870 531	12 884 163
Övriga fordringar	23	48 448 724	114 616 315
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		914 589	2 008 715
		57 210 031	138 840 900
Kassa och bank:			
Kassa och bank	24, 25	50 940 436	41 764 371
Summa omsättningstillgångar		123 805 855	190 029 665
Summa tillgångar		748 587 015	644 444 322

	Not	2017-12-31	2016-12-31
Skulder och eget kapital	1, 2		
<i>Eget kapital</i>			
Aktiekapital		61 661 600	61 661 600
Annat eget kapital inklusive årets resultat		255 631 086	188 676 565
Summa eget kapital		317 292 686	250 338 165
<i>Långfristiga skulder</i>	26		
Skulder till kreditinstitut	27	268 212 490	227 979 500
Skulder till intresseföretag		-	20 191 255
Övriga långfristiga skulder		22 750 000	3 500 000
Summa långfristiga skulder		290 962 490	251 670 755
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Skulder till kreditinstitut	27	43 642 000	25 740 311
Förskott från kunder		1 247 761	179 822
Leverantörsskulder		15 900 654	26 924 720
Checkräkningskredit	24	-	1 153 053
Skulder till intresseföretag		2 791 546	10 655 720
Aktuella skatteskulder		76 208	57 132
Övriga skulder		70 444 346	67 225 151
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	6 229 324	10 499 493
Summa kortfristiga skulder		140 331 839	142 435 402
Summa skulder och eget kapital		748 587 015	644 444 322

Kassaflödesanalys för koncernen

	Not	2017	2016
Den löpande verksamheten			
Rörelseresultat före finansiella poster inkl resultat från andelar i koncern och intresseföretag		-9 327 620	10 739 887
Avskrivningar		7 856 088	8 401 274
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet, mm.	29	20 125 539	-208 020
Erhållen ränta		1 705 726	659 377
Erlagd ränta		-5 534 344	-2 668 398
Betald inkomstskatt		-99 783	107 080
		14 725 606	17 031 200
Ökning/minskning varulager (exploateringsprojekt)		-6 230 994	436 073
Ökning/minskning kundfordringar		6 355 520	-2 972 975
Ökning/minskning övriga kortfristiga fordringar		75 275 349	-106 544 171
Ökning/minskning leverantörsskulder		-11 024 066	24 058 073
Ökning/minskning övriga kortfristiga rörelseskulder		-7 926 161	51 054 362
Kassaflöde från den löpande verksamheten		71 175 254	-16 937 438
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-196 611 114	-191 645 401
Sålda materiella anläggningstillgångar		140 236 515	55 916 939
Uttag från intresseföretag		-	36 480 000
Investeringar i intresseföretag		-500 000	-
Sålda dotterföretag		51 584 225	42 952 472
Sålda intresseföretag		32 387 044	-
Investeringar i dotterföretag		-	-1 914 000
Placeringar i övriga finansiella anläggningstillgångar		-140 136 230	-5 622 831
Avyttring/amortering av övriga finansiella anläggningstillgångar		-	853 952
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-113 039 560	-62 978 869
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		56 040 371	102 595 755
Amortering av skuld		-	-5 642 000
Ökning/minskning kortfristiga finansiella skulder		-	8 574 292
Utbetald utdelning		-5 000 000	-15 334 832
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		51 040 371	90 193 215
Årets kassaflöde		9 176 065	10 276 908
Likvida medel vid årets början		41 764 371	31 487 463
Likvida medel vid årets slut	25	50 940 436	41 764 371

Moderbolagets resultaträkning

	Not	2017	2016
Nettoomsättning	1, 2	7 025 265	7 222 348
Bruttoresultat		7 025 265	7 222 348
Administrationskostnader	5, 6, 15, 30	-6 089 702	-7 645 774
Rörelseresultat	31	935 563	-423 426
Resultat från finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernföretag	9	10 815 000	4 185 000
Resultat från andelar i intresseföretag	10	-500 000	-
Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	11	1 609 000	-1 100 000
Övriga räntetäkter och liknande resultatposter	32	-	25 521
Räntekostnader och liknande resultatposter		-33 737	-30 179
Summa resultat från finansiella poster		11 890 263	3 080 342
Resultat efter finansiella poster		12 825 826	2 656 916
Skattekostnad	12	-3 641 267	-
Årets vinst		9 184 559	2 656 916

Moderbolagets balansräkning

	Not	2017-12-31	2016-12-31
Tillgångar	1, 2		
<i>Anläggningstillgångar</i>			
Materiella anläggningstillgångar:			
Inventarier, verktyg och installationer	15	114 109	148 179
Finansiella anläggningstillgångar:			
Andelar i koncernföretag	33	185 950 000	175 135 000
Andelar i intresseföretag	34	2 570 000	2 070 000
Andra långfristiga värdepappersinnehav	19	2 659 000	1 050 000
Uppskjuten skattefordran	20	2 400 000	6 041 267
		193 579 000	184 296 267
Summa anläggningstillgångar		193 693 109	184 444 446
<i>Omsättningstillgångar</i>			
Kortfristiga fordringar:			
Fordringar hos koncernföretag	31	61 486 265	19 940 040
Fordringar hos intresseföretag		700 000	300 000
Aktuella skattefordringar		44 353	1 911
Övriga fordringar	23	698 506	1 652 458
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		29 687	257 938
		62 958 811	22 152 347
Kassa och bank:			
Kassa och bank	24, 25	665 078	10 308 653
Summa omsättningstillgångar		63 623 889	32 461 000
Summa tillgångar		257 316 998	216 905 446

	Not	2017-12-31	2016-12-31
Eget kapital och skulder	1, 2		
<i>Eget kapital</i>	35		
Bundet eget kapital:			
Aktiekapital	35	61 661 600	61 661 600
Fritt eget kapital:	36		
Balanserat resultat		148 434 575	150 777 659
Årets vinst		9 184 559	2 656 916
		157 619 134	153 434 575
<i>Summa eget kapital</i>		219 280 734	215 096 175
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		-	373 357
Skulder till koncernföretag	31	37 882 287	-
Övriga skulder		53 977	861 374
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	28	100 000	574 540
<i>Summa kortfristiga skulder</i>		38 036 264	1 809 271
Summa eget kapital och skulder		257 316 998	216 905 446

Kassaflödesanalys för moderbolaget

	Not	2017	2016
Den löpande verksamheten			
Rörelseresultat före finansiella poster		935 563	-423 426
Avskrivningar		79 315	71 028
Erhållen ränta		-	25 521
Erhållna utdelningar		-	15 000 000
Erlagd ränta		-33 737	-30 179
Betald inkomstskatt		-42 442	16 885
		938 699	14 659 829
Ökning/minskning kundfordringar		-	20 769
Ökning/minskning övriga kortfristiga fordringar		-40 764 022	3 837 895
Ökning/minskning leverantörsskulder		-373 357	284 554
Ökning/minskning övriga kortfristiga skulder		36 600 350	889 572
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-3 598 330	19 692 619
Investeringsverksamheten			
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-45 245	-
Förvärvade andelar i dotterföretag		-	-50 000
Investeringar i intressebolag		-1 000 000	-1 570 000
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-1 045 245	-1 620 000
Finansieringsverksamheten			
Utbetald utdelning		-5 000 000	-15 334 832
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-5 000 000	-15 334 832
Årets kassaflöde		-9 643 575	2 737 787
Likvida medel vid årets början		10 308 653	7 570 866
Likvida medel vid årets slut	25	665 078	10 308 653

Noter, gemensamma för moderbolag och koncern

Not 1. Redovisnings- och värderingsprinciper	84
Not 2. Uppskattningar och bedömningar	87
Not 3. Nettoomsättning och resultat fördelat på rörelsegrenar	87
Not 4. Goodwill	87
Not 5. Löner, andra ersättningar och sociala kostnader	88
Not 6. Ersättning till revisorerna	88
Not 7. Byggnader och mark	89
Not 8. Fastighetskostnadernas fördelning	89
Not 9. Resultat från andelar i koncernföretag	90
Not 10. Resultat från andelar i intresseföretag	90
Not 11. Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar	90
Not 12. Skatt på årets resultat	90
Not 13. Byggnadsinventarier	91
Not 14. Vindkraftverk	91
Not 15. Inventarier, verktyg och installationer	91
Not 16. Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	92
Not 17. Andelar i intresseföretag koncernen	92
Not 18. Fordringar hos intresseföretag	93
Not 19. Övriga långfristiga värdepappersinnehav	93
Not 20. Uppskjuten skatt	93
Not 21. Övriga långfristiga fordringar	94
Not 22. Projektutvecklingskostnader i pågående exploateringsprojekt	94
Not 23. Övriga fordringar	94
Not 24. Checkräkningskredit	94
Not 25. Likvida medel	94
Not 26. Upplåning	95
Not 27. Skulder som redovisas i flera poster	95
Not 28. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	95
Not 29. Justering för poster som inte ingår i kassaflödet, mm	96
Not 30. Operationella leasingavtal	96
Not 31. Transaktioner med närstående	96
Not 32. Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	97
Not 33. Andelar i koncernföretag	97
Not 34. Andelar i intresseföretag	98
Not 35. Aktiekapital	98
Not 36. Förslag till disposition av resultatet	98
Not 37. Ställda säkerheter	98
Not 38. Eventualförpliktelser	99

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Järngrinden ABs årsredovisning upprättas med tillämpning av årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3). Redovisningsprinciperna är oförändrade i jämförelse med föregående år.

Koncernredovisning

Järngrinden AB upprättar koncernredovisning. Uppgifter om koncernföretag finns i not 33. Dotterföretagen inkluderas i koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet överförs till koncernen. De exkluderas ur koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet upphör.

Koncernens bokslut är upprättat enligt förvärvsmetoden. Förvärvstidpunkten är den tidpunkt då det bestämmande inflytandet erhålls. Identifierbara tillgångar och skulder värderas inledningsvis till verkliga värden vid förvärvstidpunkten. Minoritetens andel av de förvärvade nettotillgångarna värderas till verkligt värde. Goodwill utgörs av mellanskillnaden mellan de förvärvade identifierbara nettotillgångarna vid förvärvstillfället och anskaffningsvärdet inklusive värdet av minoritetsintresset och värderas initialt till anskaffningsvärdet.

Mellanhavanden mellan koncernföretag elimineras i sin helhet.

Från och med 2013 redovisas upparbetad försäljning i bostadsrättsprojekten under Fastighetsutveckling i koncernredovisningen. Upparbetade kostnader i bostadsrättsprojekten redovisas under Produktions- och försäljningskostnader i koncernredovisningen. Härigenom erhålles en bruttoredovisning av resultatet i bostadsrättsprojekten som tidigare år nettoredovisats under Resultat från andelar i koncern- och intresseföretag.

Intresseföretagsredovisning

Innehav i intressebolagen WBME Holding i Varberg AB (50 procent), Auto 7H Holding AB (49 procent), Mark och exploatering i Borås AB (34 procent), Kungsbacka Södra Stad Holding AB (33,33 procent), NewCo Bergdalen AB (50 procent), NewCo Breared AB (50 procent), Pallas 1 Fastighets AB (50 procent), ABCWB M 1-10 Fastighets AB (50 procent), Ulricehamn Australien 3 AB (50 procent), Projekthus 10 i Borås AB (38 procent), Projekthus Bjärred 1 AB (50 procent), Projekthus Bjärred 2 AB (50 procent), Ladugårdsängen 3 i Örebro AB (50 procent) samt GenJärn Borås Holding AB (50 procent).

Som intresseföretag betraktas de företag som inte är dotterföretag men där moderbolaget direkt eller indirekt innehar minst 20 procent av rösterna för samtliga andelar, eller på annat sätt har ett betydande inflytande.

Andelar i intresseföretag där koncernen innehar 50 procent av rösterna för samtliga andelar redovisas i koncernen enligt klyvningsmetoden. Övriga intresseföretag i koncernen redovisas enligt kapitalandelsmetoden.

I moderbolagets bokslut redovisas andelar i intresseföretag till anskaffningsvärde med avdrag för eventuella nedskrivningar. Som intäkt från intresseföretag redovisas endast erhållen utdelning av vinstmedel som intjänats efter förvärvet.

Intäkter

Tjänsteuppdrag

För tjänsteuppdrag på löpande räkning redovisas inkomsten som är hänförlig till ett utfört tjänsteuppdrag som intäkt i takt med att arbete utförs och material levereras eller förbrukas innebärande att uppdragen avräknas successivt. Om det inte är sannolikt att betalning kommer att erhållas för belopp som redan har redovisats som intäkt redovisas det belopp som sannolikt inte kommer att erhållas som en kostnad. I balansräkningen jämförs redovisade intäkter med det belopp som fakturerats beställaren under samma period. Nettobeloppet redovisas såsom Projektutvecklingskostnader i pågående exploateringsprojekt med nothänvisning.

Pågående uppdrag

För utförda tjänsteuppdrag respektive entreprenaduppdrag redovisas inkomsten och de utgifter som är hänförliga till uppdraget som intäkt respektive kostnad i förhållande till uppdragets färdigställandegrad på balansdagen (successiv vinstavräkning). Ett uppdrags färdigställandegrad bestäms genom att nedlagda utgifter på balansdagen jämförs med beräknade totala utgifter. I de fall utfallet av ett tjänsteuppdrag eller entreprenaduppdrag inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, redovisas intäkter endast i den utsträckning som motsvaras av de uppkomna uppdragsutgifter som sannolikt kommer att ersättas av beställaren. En befarad förlust på ett uppdrag redovisas omgående som kostnad.

Resultatavräkning projektutveckling

Resultatavräkning sker i takt med att arbetet utförs, så kallad successiv vinstavräkning. Intäktsredovisning sker på basis av sålda bostäder samt upparbetade kostnader i projektbolagen. Förluster kostnadsförs direkt. Vid beräkningen har upparbetningsgraden beräknats som nedlagda utgifter per balansdagen i relation till de totalt beräknade utgifterna för att fullgöra uppdraget, och försäljningsgraden har beräknats som sålda bostäder per balansdagen i relation till totalt antal bostäder i projektet. Färdigställandegraden erhålls genom att försäljningsgraden multipliceras med upparbetningsgraden.

Resultatavräkning i hyresrättsprojekt sker vid den tidpunkt då väsentliga risker och förmåner överförs till köparen. Tidpunkten för resultatavräkning sker i samband med övergång av äganderätt men är även avhängigt avtalet med köparen och kan vara vid avtalstecknande,

viss uthyrningsgrad, färdigställande eller en kombination av dessa variabler. Detta avgörs från avtal till avtal och innehåller inslag av uppskattningar och bedömningar samt gäller både vid direktförsäljning av fastighet och vid indirekt försäljning via försäljning av bolag. Försäljning av dessa projekt redovisas under Finansiella intäkter och kostnader, se not 9. I not 3 visas även omräkning av detta projekt såsom försäljning utifrån nedlagd produktionskostnad i det projekt som drivs av extern part med resultatavräknat vinstpåslag.

Inkomstskatter

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen.

Uppskjuten skatteskuld avseende temporära skillnader som hänför sig till investeringar i dotterföretag redovisas inte i koncernredovisningen då moderföretaget i samtliga fall kan styra tidpunkten för återföring av de temporära skillnaderna och det inte bedöms sannolikt att en återföring sker inom överskådlig framtid.

Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning.

Fordringar och skulder nettoredovisas endast när det finns en legal rätt till kvittning.

Aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen om inte skatten än hänförlig till en händelse eller transaktion som redovisas direkt i eget kapital. Skatteeffekter av poster som redovisas direkt mot eget kapital, redovisas mot eget kapital.

Immateriella tillgångar

Goodwill

Goodwill utgörs av det belopp varmed anskaffningsvärdet överstiger det verkliga värdet på koncernens andel i det förvärvade dotterföretagets nettotillgångar vid förvärvstillfället. Goodwill skrivs av linjärt över den beräknade nyttjandetiden. Goodwill 10 procent.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras.

Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet om de beräknas ge företaget framtida ekonomiska fördelar, till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten.

Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader.

I samband med fastighetsförvärv bedöms om fastigheten väntas ge upphov till framtida kostnader för rivning och återställande av platsen. I sådana fall görs en avsättning och anskaffningsvärdet ökas med samma belopp.

Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en anläggningstillgång redovisas som Övrig rörelseintäkt respektive Övrig rörelsekostnad.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Bolagets mark har obegränsad nyttjandeperiod och skrivs inte av. Linjär avskrivningsmetod används för övriga typer av materiella tillgångar.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Anläggningsfastigheter

Stomme och grund	69 år
Stomkompletteringar/innerväggar	66 år
Övrigt	50 år
Värme, el, inre ytskikt, ventilation, fasad, yttertak, transport/hiss	40 år
Styr- och övervakning	15 år
Inventarier	5 år
Datorer	3 år

Leasingavtal

Leasingavtal som innebär att de ekonomiska riskerna och fördelarna med att äga en tillgång i allt väsentligt överförs från leasegivaren till ett företag i Järngrinden ABs koncern klassificeras i koncernredovisningen som finansiella leasingavtal. Finansiella leasingavtal medför att rättigheter och skyldigheter redovisas som tillgång respektive skuld i balansräkningen. Tillgången och skulden värderas till det lägsta av tillgångens verkliga värde och nuvärdet av minimileaseavgifterna. Utgifter som direkt kan hänföras till leasingavtalet läggs till tillgångens värde. Leasingavgifterna fördelas på ränta och amortering enligt effektivräntemetoden. Variabla avgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer. Den leasade tillgången skrivs av linjärt över leasingperioden.

Leasingavtal där de ekonomiska fördelar och risker som är hänförliga till leasingobjektet i allt väsentligt kvarstår hos leasegivaren, klassificeras som operationell leasing. Betalningar, inklusive en första förhöjd hyra, enligt dessa avtal redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder, och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när Järngrinden AB blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor.

Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och koncernen har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten.

Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelseerna har reglerats eller på annat sätt upphört.

Övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Kortfristiga placeringar

Värdepapper som är anskaffade med avsikt att innehas kortsiktigt redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde och i efterföljande värderingar i enlighet med lägsta värdets princip till det lägsta av anskaffningsvärde och marknadsvärde.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Posten består huvudsakligen av aktier. Innehaven innehas på lång sikt. Tillgångar ingående i posten och redovisas inledningsvis till anskaffningsvärde. I efterföljande redovisning redovisas aktierna till anskaffningsvärde med bedömning av om nedskrivningsbehov föreligger.

Värdepappersportföljer

Järngrinden AB har en aktieportfölj. Aktieportföljen ingår i posten kortfristiga placeringar i balansräkningen. För de instrument som ingår tillämpas värderingsprincipen på portföljen som helhet. Alla transaktioner med värdepapper redovisas på likviddagen.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader. Skiljer sig det redovisade beloppet från det belopp som ska återbetalas vid förfallotidpunkten periodiseras mellanskillnaden som räntekostnad över lånets löptid med hjälp av instrumentets effektivränta. Härigenom överensstämmer vid förfallotidpunkten det redovisade beloppet och det belopp som ska återbetalas.

Kvittning av finansiell fordran och finansiell skuld

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i balansräkningen endast då legal kvittningsrätt föreligger samt då en reglering med ett nettobelopp avses ske eller då en samtida avyttring av tillgången och reglering av skulden avses ske.

Nedskrivningsprövning av finansiella anläggningstillgångar

Vid varje balansdag bedömer Järngrinden AB om det finns någon indikation på nedskrivningsbehov i någon utav de finansiella anläggningstillgångarna. Nedskrivning sker om värdenedgången bedöms vara bestående. Nedskrivning redovisas i resultaträkningsposten Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar. Nedskrivningsbehovet prövas individuellt för aktier och andelar

och övriga enskilda finansiella anläggningstillgångar som är väsentliga. Exempel på indikationer på nedskrivningsbehov är negativa ekonomiska omständigheter eller ogynnsamma förändringar av branschvillkor i företag vars aktier Järngrinden AB investerat i. Nedskrivning för tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde beräknas som skillnaden mellan tillgångens redovisade värde och nuvärdet av företagsledningens bästa uppskattning av de framtida kassaflödena diskonterade med tillgångens ursprungliga effektivränta. För tillgångar med rörlig ränta används den på balansdagen aktuella räntan som diskonteringsränta. Vid prövning av nedskrivningsbehov för värdepappersportföljen med ränteinstrument fastställs på motsvarande sätt en effektivränta för portföljen som används vid diskonteringen. Om nedskrivning av aktier sker fastställs nedskrivningsbeloppet som skillnaden mellan det redovisade värdet och det högsta av verkligt värde med avdrag för försäljningskostnader och nuvärdet av framtida kassaflöden (som baseras på företagsledningens bästa uppskattning).

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar.

Moderföretagets redovisnings- och värderingsprinciper

Samma redovisnings- och värderingsprinciper tillämpas i moderföretaget som i koncernen, förutom i de fall som anges nedan.

Eget kapital

Eget kapital delas in i bundet och fritt kapital, i enlighet med ÅRLs indelning.

Aktier och andelar i dotterföretag

Aktier och andelar i dotterföretag redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår köpeskillingen som erlagts för aktierna samt förvärvskostnader. Eventuella kapitaltillskott och koncernbidrag läggs till anskaffningsvärdet när de uppkommer. Utdelning från dotterföretag redovisas som intäkt.

Nyckeltalsdefinitioner

Soliditet

Eget kapital och obeskattade reserver (med avdrag för uppskjuten skatt) i förhållande till balansomslutningen.

Not 2 Uppskattningar och bedömningar

I samband med upprättandet av de finansiella rapporterna enligt tillämpade redovisningsprinciper gör styrelsen och företagsledningen vissa bedömningar och uppskattningar som påverkar redovisade poster samt lämnad information i övrigt. Bedömningarna och uppskattningarna baseras på erfarenheter och antaganden som styrelsen och företagsledningen bedömer vara rimliga utifrån rådande omständigheter. De uppskattningar för redovisningsändamål som blir följden av dessa kommer, definitionsmässigt, sällan att motsvara det verkliga resultatet. De områden där uppskattningar och antaganden är av stor betydelse för bolaget och som kan komma att påverka de finansiella rapporterna om de ändras

är fastigheter och resultat från utveckling av bostadsrätter och hyresrätter.

Järngrinden AB gör uppskattningar och bedömningar om framtiden. De uppskattningar för redovisningsändamål som blir följden av dessa kommer, definitionsmässigt, sällan att motsvara det verkliga resultatet. Några uppskattningar och antaganden som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästkommande år bedöms inte finnas i varken moderbolaget eller koncernen.

Not 3 Nettoomsättning och resultat fördelat på rörelsegränar

Koncernen: 2017 2016

Omsättning i fastighetsutvecklingen fördelar sig på rörelsegränar enligt följande:

Fastighetsutveckling		
- omsättning fsg bostadsrättsprojekt	228 991 270	169 065 432
Aktiverat arbete för egen räkning	1 250 000	3 500 000
Hyresintäkter	16 426 343	11 902 541
Produktion vindkraft	26 243	3 670 547
Övriga rörelseintäkter	585 583	158 500

Nettoomsättning	247 279 439	188 297 020

Fastighetsutveckling		
-omräkning vid försäljning av hyresrätter utifrån upparbetad produktionskostnad	329 826 000	130 042 000

Total summa	577 105 439	318 339 020

Resultat efter finansnetto fördelar sig på rörelsegränar enligt följande:

Fastighetsutveckling	90 501 718	50 345 830
Fastighetsförvaltning (inkl nedskrivning fastighet 20 mkr år 2017)	-17 897 629	2 003 755
Produktion vindkraft	-2 390 129	1 028 466
Värdepappersrörelsen	1 609 000	-1 012 410
Övriga kostnader/gemensamma kostnader	-	-1 440 851

Summa	71 822 960	50 924 790

Not 4 Goodwill

Koncernen: 2017-12-31 2016-12-31

Ingående anskaffningsvärden	42 375 534	42 375 534

Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	42 375 534	42 375 534

Ingående avskrivningar	-18 702 777	-14 682 777
Årets avskrivningar	-4 020 000	-4 020 000

Utgående ackumulerade avskrivningar	-22 722 777	-18 702 777

Utgående restvärde enligt plan	19 652 757	23 672 757

Not 5 Löner, andra ersättningar och sociala kostnader

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Medelantalet anställda:				
Kvinnor	3	2	1	1
Män	10	8	2	2
Totalt	13	10	3	3
Löner, ersättningar, sociala avgifter och pensionskostnader:				
Löner och ersättningar till styrelsen och verkställande direktören	909 814	698 300	411 200	698 300
Löner och ersättningar till övriga anställda	8 697 506	6 358 613	1 537 175	1 466 504
	9 607 320	7 056 913	1 948 375	2 164 804
Sociala avgifter enligt lag och avtal	4 091 024	2 758 038	1 099 061	856 410
Pensionskostnader för styrelsen och verkställande direktören	184 616	200 069	123 064	200 069
Pensionskostnader för övriga anställda	1 275 372	876 508	198 270	296 214
Totalt	15 158 332	10 891 528	3 368 770	3 517 497

Samtliga anställda i koncernen är from 2017-09-01 anställda i Järngrinden Projektutveckling AB.

Not 6 Ersättning till revisorerna

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
PwC:				
Revisionsuppdraget	541 858	550 252	90 000	205 000
Övriga tjänster	356 791	221 512	156 500	138 100
Summa	898 649	771 764	246 500	343 100

Not 7 Byggnader och mark

	Koncernen 2017-12-31	Koncernen 2016-12-31	Moderbolaget 2017-12-31	Moderbolaget 2016-12-31
Ingående anskaffningsvärden	285 347 375	239 926 456	-	-
Årets inköp, inkl övertag via bolag	1 538 614	90 225 081	-	-
Försäljningar och utrangeringar	-43 511 672	-44 804 162	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	243 374 317	285 347 375	-	-
Ingående avskrivningar	-17 341 053	-14 954 525	-	-
Försäljningar	11 380 507	37 151	-	-
Årets avskrivningar	-1 984 996	-2 423 679	-	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-7 945 542	-17 341 053	-	-
Ingående uppskrivning	1 851 494	1 000 000	-	-
Årets uppskrivningar	250 000	1 000 000	-	-
Årets nedskrivningar av uppskrivet belopp	-125 539	-	-	-
Avskrivning uppskrivning	-17 004	-148 506	-	-
Utgående ackumulerade uppskrivningar	1 958 951	1 851 494	-	-
Ingående ackumulerade avskrivningar	-	-	-	-
Årets nedskrivningar	-20 000 000	-	-	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-20 000 000	-	-	-
Utgående restvärde enligt plan	217 387 726	269 857 816	-	-

Förvaltningsfastigheter

Sex av koncernens fastigheter är fastigheter som innehas för långsiktig uthyrning och hyrs ut till externa hyresgäster. Fastigheterna klassificeras därför som förvaltningsfastighet i respektive bolag och som rörelsefastighet i koncernen. I övrigt förekommer endast rörelsefastigheter.

Förvaltningsfastigheternas redovisade värde uppgår till 368,3 mkr inklusive pågående nyanläggningar (355,8 mkr inklusive pågående nyanläggningar). Verkligt värde bedöms överstiga bokfört värde.

För upplysningsändamål görs årligen en värdering för att bedöma fastigheternas verkliga värde. Det verkliga värdet utgörs av ett marknadsvärde baserat på priser på en aktiv marknad, justerade, om så krävs, för eventuella avvikelser avseende den aktuella tillgångens typ, läge eller skick. Om sådan information inte finns tillgänglig, används alternativa värderingsmetoder som exempelvis aktuella priser på mindre aktiva marknader eller diskonterade kassaflödesprognoser. Externvärdering görs när förutsättningarna har förändrats på ett sätt som kan antas väsentligt påverka fastigheternas verkliga värde.

Not 8 Fastighetskostnadernas fördelning

Koncernen:	2017	2016
Driftskostnader	4 958 565	2 293 946
Underhåll	924 711	723 232
Fastighetsskötsel	711 395	1 051 491
Fastighetsskatt	774 199	839 992
Avskrivningar av anläggningsfastigheter, vindkraftverk	3 524 996	4 075 033
Avskrivningar byggnadsinventarier	34 003	100 312
Summa	10 927 869	9 084 006

Not 9 Resultat från andelar i koncernföretag

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Utdelningar	-	-	-	15 000 000
Realisationsresultat från andelar i koncernföretag (projekt)	51 584 225	43 207 666	-	-
Nedskrivningar	-	-	-	-10 815 000
Återföringar av nedskrivningar	-	-	10 815 000	-
Summa	51 584 225	43 207 666	10 815 000	4 185 000

Not 10 Resultat från andelar i intresseföretag

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Resultat försäljning intresseföretag	32 586 925	-	-	-
Resultat från andelar i intresseföretag	-222 000	111 668	-	-
Nedskrivningar	-500 000	-113 000	-500 000	-
Summa	31 864 925	-1 332	-500 000	-

Not 11 Resultat från övriga värdepapper och fordringar som är anläggningstillgångar

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Realisationsresultat vid försäljning av aktier	-	87 590	-	-
Nedskrivningar	-	-1 100 000	-	-1 100 000
Återföringar av nedskrivningar	1 609 000	-	1 609 000	-
Summa	1 609 000	-1 012 410	1 609 000	-1 100 000

Not 12 Skatt på årets resultat

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Aktuell skatt	-118 859	-38 229	-	-
Uppskjuten skatt	55 420	-2 371 813	-3 641 267	-
Skatt på årets resultat	-63 439	-2 410 042	-3 641 267	-
Redovisat resultat före skatt	71 822 960	50 924 790	12 825 826	2 656 916
Skatt beräknad enligt gällande skattesats (22 %)	-15 801 053	-11 203 454	-2 821 681	-584 521
Skatteeffekt av ej avdragsgilla kostnader	-774 615	-1 573 350	-910 481	-2 747 809
Skatteeffekt av ej skattepliktig realisationsvinst	22 326 427	9 449 544	2 733 280	3 300 000
Skatteeffekt avseende förändring av underskottsavdrag	-5 814 198	917 218	-2 642 385	32 330
Redovisad skattekostnad	-63 439	-2 410 042	-3 641 267	0

Koncernens skattemässiga underskott uppgår till 89,2 mkr (f år 95,8). Förändring av skattemässigt underskott under året redovisas ej i resultaträkningen och skattemässiga justeringar har kvittats mot detta i koncernen.

Not 13 Byggnadsinventarier

Koncernen:	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärden	2 035 498	1 333 666
Inköp	-	701 832
Försäljningar och utrangeringar	-2 035 498	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0	2 035 498
Ingående avskrivningar	-497 459	-410 306
Försäljningar och utrangeringar	497 459	-
Årets avskrivningar	-	-87 153
Utgående ackumulerade avskrivningar	0	-497 459
Utgående restvärde enligt plan	0	1 538 039

Not 14 Vindkraftverk

Koncernen:	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärden	38 500 000	38 500 000
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	38 500 000	38 500 000
Ingående avskrivningar	-3 464 999	-1 924 999
Årets avskrivningar	-1 540 000	-1 540 000
Utgående ackumulerade avskrivningar	-5 004 999	-3 464 999
Utgående restvärde enligt plan	33 495 001	35 035 001

Not 15 Inventarier, verktyg och installationer

	Koncernen 2017-12-31	Koncernen 2016-12-31	Moderbolaget 2017-12-31	Moderbolaget 2016-12-31
Ingående anskaffningsvärden	2 428 975	1 884 475	365 905	365 905
Inköp	6 882 290	1 088 250	45 245	-
Försäljningar och utrangeringar	-	-543 750	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	9 311 265	2 428 975	411 150	365 905
Ingående avskrivningar	-396 954	-215 018	-217 726	-146 698
Årets avskrivningar	-294 088	-181 936	-79 315	-71 028
Utgående ackumulerade avskrivningar	-691 042	-396 954	-297 041	-217 726
Utgående restvärde enligt plan	8 620 223	2 032 021	114 109	148 179

Not 16 Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar

Koncernen:	2017-12-31	2016-12-31
Ingående nedlagda kostnader	109 642 484	20 618 424
Under året genomförda försäljningar	-106 567 311	-9 361 117
Under året nedlagda kostnader	188 030 864	99 630 238
Under året genomförd omklassificering	159 346	-765 715
Under året genomförda omfördelningar	-	-320 000
Ej släppt projektarbete	-	-159 346
Utgående nedlagda kostnader	191 265 383	109 642 484

Not 17 Andelar i intresseföretag koncernen

Koncernen:	Org nr	Säte	Andel
Auto 7H Holding AB	556903-9703	Borås	49 %
Kungsbacka Södra Stad Holding AB	556707-8588	Göteborg	33,33 %
Mark och Exploatering i Borås AB	556758-9915	Borås	34 %
Projekthus 10 i Borås AB	556805-7995	Borås	38 %

Andelar i bolag redovisade enligt klyvningsmetoden:

WBME Holding i Varberg AB	556734-6290	Borås	50 %
NewCo Bergdalen AB	559035-7454	Borås	50 %
Ulricehamn Australien 3 AB	556734-8924	Borås	50 %
NewCo Breared AB	559035-5102	Svenljunga	50 %
ABCWB M 1-10 Fastighets AB	556821-3689	Borås	50 %
Pallas 1 Fastighets AB	556728-8443	Borås	50 %
GenJärn Borås Holding AB	559076-2984	Stockholm	50 %

	Ingående värde	Resultatandel	Anskaffningar	Försäljning	Uttag	Tillskott (netto)	Redovisat värde i koncernen
Coniecto AB	50 000	-	-	-50 000	-	-	-
Fiberettan AB div döttrar	250 000	-	-	-250 000	-	-	-
Auto 7H Holding AB	271 546	-	-	-	-	500 000	771 546
Kungsbacka Södra Stad Holding AB	248 395	-222 119	-	-	-	-	26 276
Mark och Exploatering i Borås AB	278 000	-	-	-	-	-	278 000
Projekthus 10 i Borås AB	170 626	-	-	-	-	-	170 626
Summa	1 268 567	-222 119	0	-300 000	0	500 000	1 246 448

Not 18 Fordringar hos intresseföretag

Koncernen:	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärden	5 622 831	-
- Tillkommande fordringar	25 112 330	5 622 831
Utgående anskaffningsvärden	30 735 161	5 622 831
Redovisat värde	30 735 161	5 622 831

Not 19 Övriga långfristiga värdepappersinnehav

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Ingående anskaffningsvärden	9 913 450	9 913 450	9 913 450	9 913 450
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	9 913 450	9 913 450	9 913 450	9 913 450
Ingående uppskrivningar/nedskrivningar	-8 863 450	-7 763 450	-8 863 450	-7 763 450
Återförd nedskrivning	1 609 000	-	1 609 000	-
Årets nedskrivningar	-	-1 100 000	-	-1 100 000
Utgående ackumulerade uppskrivningar/nedskrivningar	-7 254 450	-8 863 450	-7 254 450	-8 863 450
Utgående redovisat värde, totalt	2 659 000	1 050 000	2 659 000	1 050 000

Not 20 Uppskjuten skatt

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Ingående avsättningar	3 832 639	6 299 352	6 041 267	6 041 267
Uppskjuten skatt på underskottsavdrag	-	-	-3 641 267	-
Byggnader och mark, uppskrivning	-55 000	-220 000	-	-
Uppskjuten skatt hänförlig till skillnaden mellan bokförda och skattemässiga värden på fastigheter*	55 420	60 321	-	-
Återföring uppskjuten skattefordran	-	-2 307 034	-	-
Summa**	3 833 059	3 832 639	2 400 000	6 041 267

* Beloppen har påverkats av under året förvärvade och avyttrade fastigheter.

** I Järngrundenkoncernen finns underskottsavdrag på 89,2 mkr (95,8 mkr) som till viss del har beaktats vid beräkning av den uppskjutna skattefordran och uppgår till 8,9 mkr (8,9 mkr).

Not 21 Övriga långfristiga fordringar

Koncernen:	2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärden	862 502	1 375 002
Tillkommande fordringar	52 111 468	-
Avgående fordringar, amorteringar	-512 500	-512 500
Omklassificeringar	63 424 932	-
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	115 886 402	862 502
Utgående restvärde enligt plan	115 886 402	862 502

Övriga fordringar avser momsfordran i samband med att fastighet momsregistrerats och att investeringsmoms lagts upp som fordran 0,3 mkr (0,9 mkr) samt fordran i hyresrättsprojekt 115,6 mkr (0 mkr).

Not 22 Projektutvecklingskostnader i pågående exploateringsprojekt

Koncernen:	2017-12-31	2016-12-31
Nedlagda kostnader i pågående exploateringsprojekt	71 324 823	52 706 426
Fakturerade delbelopp	-56 754 495	-43 439 873
Summa	14 570 328	9 266 553

Not 23 Övriga fordringar

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Fordran avseende pågående Brf-projekt	10 998 871	8 750 694	-	-
Fordran avseende försäljning andelar i koncernföretag (projekt)	-	22 906 791	-	-
Övriga fordringar	37 449 853	82 958 830	698 506	1 652 458
Summa	48 448 724	114 616 315	698 506	1 652 458

Not 24 Checkräkningskredit

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Beviljat belopp på checkräkningskredit uppgår till	15 000 000	16 500 000	5 000 000	5 000 000

Not 25 Likvida medel

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Banktillgodohavanden	50 940 436	41 764 371	665 078	10 308 653
Likvida medel	50 940 436	41 764 371	665 078	10 308 653

Not 26 *Upplåning*

	Koncernen 2017-12-31	Koncernen 2016-12-31	Moderbolaget 2017-12-31	Moderbolaget 2016-12-31
Förfallotider				
Den del av långfristiga skulder som förfaller till betalning senare än 1 år men inom 5 år:				
Fastighetslån	1 908 000	38 078 000	-	-
Skulder till kreditinstitut	50 000	37 690 000	-	-
Den del av långfristiga skulder som förfaller till betalning senare än fem år efter balansdagen:				
Skulder till kreditinstitut	249 084 490	152 211 500	-	-
Summa	251 042 490	227 979 500	-	-

Not 27 *Skulder som redovisas i flera poster*

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Företagets skulder till kreditinstitut redovisas under följande poster i balansräkningen:				
Långfristiga skulder:				
Övriga skulder till kreditinstitut	268 212 490	227 979 500	-	-
Kortfristiga skulder:				
Övriga skulder till kreditinstitut	43 642 000	25 740 311	-	-
Summa skulder till kreditinstitut	311 854 490	253 719 811	-	-

Not 28 *Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter*

	Koncernen 2017-12-31	Koncernen 2016-12-31	Moderbolaget 2017-12-31	Moderbolaget 2016-12-31
Ej resultatavräknad försäljning av projekt	-	5 860 444	-	-
Förutbetalda hyresintäkter	2 627 546	1 012 151	-	-
Upplupna räntekostnader	193 400	114 448	-	-
Upplupen fastighetsskatt	304 557	13 847	-	-
Upplupna löner	164 819	158 460	-	24 710
Upplupna semesterlöner	1 074 752	861 552	-	274 393
Upplupna sociala avgifter	751 825	570 691	-	175 437
Övriga poster	1 112 425	1 907 900	100 000	100 000
Summa	6 229 324	10 499 493	100 000	574 540

Not 29 Justering för poster som inte ingår i kassaflödet, mm

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Resultatandel intressebolag	-	-1 332	-	-
Nedskrivning anläggningstillgångar	20 125 539	-	-	-
Övrigt	-	-206 688	-	-
Summa	20 125 539	-208 020	-	-

Not 30 Operationella leasingavtal

Samtliga leasingavtal, oavsett om avtalen är finansiella eller operationella, redovisas som hyresavtal (operationella leasingavtal). Leasingavgiften redovisas som en kostnad linjärt över leasingperioden. Bolagets leasingavtal avser bilar som har en leasingperiod på totalt 36 månader med möjlighet till utköp.

	Koncernen 2017	Koncernen 2016	Moderbolaget 2017	Moderbolaget 2016
Framtida minimileaseavgifter, som ska erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:				
Förfaller till betalning inom ett år	588 485	291 520	-	75 624
Förfaller till betalning senare än ett men inom 5 år	561 318	267 211	-	119 738
	1 149 803	558 731	0	195 362
Under perioden kostnadsförda leasingavgifter	590 411	451 060	56 72	87 079

Not 31 Transaktioner med närstående

	2017	2016
Uppgifter om moderföretaget		
Järngrinden AB äger 100 procent av Järngrinden Fastighets AB och Järngrinden Projektutveckling AB.		
Inköp och försäljning mellan koncernföretag		
Nedan anges andelen av årets inköp och försäljning avseende koncernföretag.		
Inköp, (%)		
Försäljning, (%)	99	99
Försäljning av varor och tjänster till närstående		
Försäljning av tjänster:		
Järngrinden Fastighets AB (administrativa tjänster)	125 379	116 632
Järngrinden Projektutveckling AB (administrativa tjänster)	6 895 899	7 096 373
Summa	7 021 278	7 213 005

Övrigt

- I separata noter finns upplysningar om
- löner mm till styrelse och vd
  - andelar i koncernföretag, intresseföretag
  - ställda säkerheter för koncernföretag
  - ansvarsförbindelser för koncernföretag

Not 32 Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter

	2017	2016
Övriga ränteintäkter	-	25 521
Summa	0	25 521

Not 33 Andelar i koncernföretag

Koncernen:	Org nr	Säte	Kapitalandel (%)
Järngrinden Fastighets AB	556872-7860	Borås	100
Järngrinden Vind 1 AB	556751-1513	Borås	100
Depå Viared i Borås AB	556740-0899	Borås	100
Hästhoven i Borås AB	559018-6432	Borås	100
Järngrinden Projektutveckling AB	556655-9281	Borås	100
J.G Fastighets AB	556655-7541	Borås	100
Projekthus 55 AB	556973-5581	Borås	100
Järngrinden Projektutveckling Holding AB	556755-3887	Borås	100
Horngäddans Fastigheter AB	556674-0865	Borås	100
Järngrinden Fastighetsutveckling Holding AB	556825-1937	Borås	100
Projekthus 54 AB	556963-9478	Borås	100
Projekthus Angered AB	559011-5456	Borås	100
Tegelbrukstället AB	559033-6433	Borås	100
Järngrinden Markutveckling Holding AB	556902-0414	Borås	100
Projekthus Myntkatten AB	559018-6457	Borås	100
Projekthus 65 AB	559070-2147	Borås	100
Projekthus 66 AB	559070-2154	Borås	100
Halmstad Tegelbruk Handel AB	559025-7068	Falkenberg	100
Coniecto AB	559070-2246	Borås	100

Moderbolaget	Kapital- andel (%)	Bokfört värde 2017-12-31	Justerat eget kapital (koncern)
Järngrinden Projektutveckling AB	100	175 000 000	237 281 035
Järngrinden Fastighets AB	100	10 900 000	34 022 812
Coniecto AB	100	50 000	36 625
Summa		185 950 000	271 340 472

	2017	2016
Ingående anskaffningsvärden	175 135 000	185 900 000
Inköp av andelar	-	50 000
Nedskrivning	-	-10 815 000
Återföring nedskrivning	10 815 000	-
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	185 950 000	175 135 000

Not 34 Andelar i intresseföretag

Moderbolaget	Org nr		Säte	
Auto 7H Holding AB	556903-9703		Borås	
	Kapital- andel (%)	Rösträtts- andel (%)	Bokfört värde 2017-12-31	Bokfört värde 2016-12-31
Auto 7H Holding AB	49	49	2 570 000	2 070 000
Summa			2 570 000	2 070 000
			2017-12-31	2016-12-31
Ingående anskaffningsvärde			2 070 000	2 070 000
Tillskott			1 000 000	-
Nedskrivningar			-500 000	-
Utgående anskaffningsvärde			2 570 000	2 070 000

Not 35 Aktiekapital

Aktiekapitalet består av 24 024 st aktier med kvotvärde 2 566 kronor.

Not 36 Förslag till disposition av resultatet

	2017	2016
Till årsstämmans förfogande står följande vinstmedel		
Balanserade vinstmedel	153 434 575	153 612 491
Utdelning extra bolagsstämma	-5 000 000	-2 834 832
Årets vinst	9 184 559	2 656 916
	157 619 134	153 434 575
Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så att		
i ny räkning överförs	157 619 134	153 434 575
	157 619 134	153 434 575

Not 37 Ställda säkerheter

	Koncernen 2017-12-31	Koncernen 2016-12-31	Moderbolaget 2017-12-31	Moderbolaget 2016-12-31
Fastighetsinteckningar	222 300 000	240 800 000	-	-
Aktier i dotterbolag	256 933 792	216 737 519	175 000 000	175 000 000
Aktier i intressebolag	8 543 368	21 830 050	-	-
Summa ställda säkerheter	487 777 160	479 367 569	175 000 000	175 000 000

Not 38 *Eventualförpliktelser*

	Koncernen 2017-12-31	Koncernen 2016-12-31	Moderbolaget 2017-12-31	Moderbolaget 2016-12-31
Generell borgen för dotterbolag	-	-	67 200 000	50 700 000
Generell borgen för Auto 7H	1 470 000	1 470 000	1 470 000	1 470 000
Generell borgen för Breared Projektutveckling 1	1 500 000	-	1 500 000	-
Generell borgen för bostadsrättsföreningar	120 031 000	10 000 000	120 031 000	10 000 000
Generell borgen Borås Stad	500 000	250 000	-	-
Generell borgen Fiberettan i Falkenberg AB	-	-	-	6 400 000
Summa ansvarsförbindelser	123 501 000	11 720 000	190 201 000	68 570 000

Koncernen har åtaganden avseende osålda lägenheter gentemot bostadsrättsföreningar till vilka man har producerat fastigheterna.

Borås 2018-04-03

Styrelsen

består av:

_____
Ulf Öjerklint
Ordförande

_____
Patrik Ivarson
Verkställande direktör

_____
Hans Jacobson
Ledamot

Vår revisionsberättelse har lämnats 2018-04-03.

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

_____
Paul Schultz
Auktoriserad revisor

Vi som jobbar på *Järngrinden*

Patrik Ivarson
Vd

Markus Furby
Projekt- och utvecklingschef

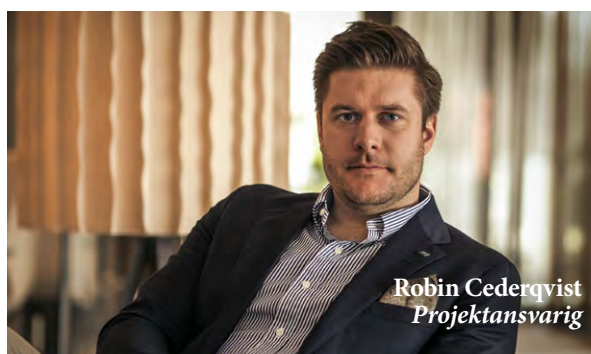
Hans Nilsson
Byggchef

Tobias Johannesson
Transaktionsansvarig

Ulf Lindblad
Projektansvarig

Robin Cederqvist
Projektansvarig

Daniel Lövgren
Projektansvarig

järngrinden.se

Karin Holmerin
Marknadschef

Mathilda Ekdal
Marknadskommunikatör

Telefon: 033-722 57 00
E-post: info@jarngrinden.se

Pär Thureson
Ekonomichef

Sandra Zangaro
Redovisningsansvarig

Christina Linusson
Redovisningsekonom

Lars Ivarson
Fastighetsansvarig

Besök: Lilla Brogatan 6, plan 6
Pallashuset, Borås
Post: Box 926, 501 10 Borås

Interiörbild Loft 46, Borås

Besök: Lilla Brogatan 6 - plan 6, Pallashuset, Borås Post: Box 926, 501 10 Borås Tel: 033-722 57 00 www.jarngrinden.se